Զ. ՏԱՐԻ 1719 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 27 ՀՈՌԻ 4382 — Հ. Տ. 6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1889 — Ն. Տ. 18 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1889 — ՀԻՋՐ. 22 ՍԷՖԷՐ 1307 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԵ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԵՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آروره
غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գրանցեալ մարդաց	160
» » Կիսամեայ » »	80
» » Եռամսեայ » »	40
Գաւառաց » Տարեկան » »	200
» » Կիսամեայ » »	100
Օտար երկիրներէ տարեկան Ֆրանկ	56
» » Կիսամեայ »	28

Դուրս զրկուած յրագրաց համար նոր գրանց Ֆրանկութեան վրայ է
Խմբագրութեանս զրկուած նամակ կամ գրութիւն եւ չտրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, 1889

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ

ԴԷՊՔԵՐՆ Յ'ԱՆԳԼԻԱ

ԱԶՍՏԱԿԱՆԱՅ ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆՔ

Ուրեմնութիւն կը դարձէ, երիտասարդական կորովով կը յարձակի պահպանողական նախարարութեան վրայ։ Մարդիկներու մէջ ժամերով կ'ատենաբանէ հրաշունչ լեզուաւ։ Զօրավարի մը բովանդակ ազդութեամբ կը խրախուսէ և յառաջ կը վարէ իր կուսակցութիւնը, զոր կը կառավարէ Մենտորի մը և Նեստորի մը միացեալ փորձառութեամբ և իմաստութեամբ։ Երկար յօդուածներ հանդէսներու մէջ և նամակներ ամէն օր կը գրէ։ Կլատսթոն ամէն ժամանակէ աւելի օրուան մարդն է Անգլիա։

Տասն աւուր մէջ հինգ ընտրութիւնք կատարեցան։ Երեք աթոռներ, Սլիգոյտ, Քեթերպորօ և Պրքինկէմի հիւսիսային շրջանակը, պահպանողական և ազատական-միութենական դաշնակից կուսակցութեանց ձեռքն էին։ Երկուքը միայն, Տընտի և Էլկինի և Նէրնի միացեալ կոմսութիւնք, Կլատսթոնեանց կը պատկանէին։ Կատարեցան այս հինգեակ ընտրութիւնք, և ահա հինգ աթոռներէն չորսը Կլատսթոնեանք չահեցան։— Սլիգոյտի պահպանողական երեսփոխանը միայն, Պ. Զաֆլին, վերընտրեցաւ, որովհետեւ երկգործական նախարար անուանելուն առթիւ վերընտրութեան դիմած էր, և ինք որ առանց մրցառման միաձայնութեամբ ընտրուած էր 1886ին, այս անգամ իրեն դէմ Կլատսթոնեան մը դուռ, և պարզ մեծամասնութեամբ հազիւ կրցաւ ընտրուիլ։

Վերջին անգամ կատարուած ընտրութիւնը Պրքինկէմի հիւսիսային շրջանակինն էր։ Պ. Վէրնի, նախկին հաբիւրապետ նաւային զօրաց, որդի Սըր Հարի Վէրնիի, ազատական երեւելի գործիչին, ընտրեցաւ 4,855 քուէով, ընդդէմ 4,647 ձայնից, որք տուին պահպանողական Պ. Իվելին Հըպպարտի։ Այս ընտրութիւն տեղի ունեցաւ պահպանողական Պ. Էկէրթրն Հըպպարտի Լորտութեան բարձրանալուն առթիւ, մահուամբ իւր հօր՝ Լորտ Ատտինկթընի։ 1886ի ընդհանուր ընտրութեանց մէջ Պ. Էկէրթրն Հըպպարտ ընտրուած էր 4,460 քուէով, մինչ հաբիւրապետ Վէրնի 4,389 քուէ ստացած էր։ Երեք տարուոյ միջոցին Ազատական-Կլատսթոնեան կուսակցութիւնն, ուրիշ շատ մը շրջանակներու հետ, նաեւ այս շրջանակին ընտրողաց մեծամասնութիւնն իւրանտական ինքնօրինութեան դատին շահելու կը յաջողի, 71 ձայնից փոքրամասնութիւնը 208 ձայնից մեծամասնութեան վերածելով։

* * *

Իրաւ, մասնակի ընտրութիւնք վճռական նշանակութիւն չեն կրնար ունենալ։ Մասնաւոր և լոկ տեղական պատճառներով, ընտրական շրջանակի մը մէջ մեծամասնութիւնը մէկ կուսակցութենէն միւսին կրնայ անցնիլ, մինչ ընդհանուր ընտրութեանց մէջ հանրային նկատողութիւնք եւթ կ'ելլեն։ Բայց երբ շատ մը մասնակի ընտրութեանց մէջ ընդդիմադիր կուսակցութիւնն յաղթական ելնէ, բաւական պատճառ կայ ենթադրելու թէ հանրային զգացման մէջ յեղաշրջում մը տեղի կ'ունենայ։ Արդի երեսփոխանութիւնն 1886ին ընտրուած է, և երեք տարուց միջոցին Կլատսթոնեան կուսակցութիւնը մասնակի ընտրութեանց մէջ կորուստ չընելէ զատ, շատ անգամներ յաջողեցաւ աթոռներ կորզել Պահպանողականներէն եւ հերձուեալ կամ միութենական-Ազատականներէն,— որք Լորտ Հարթինկթընի, Լորտ Տէրպիի, Պ. Չէմպրլէյնի, հանգուցեալ Ճոն Գրայթի և ազատական կուսակցութեան ուրիշ մի քանի երեւելի պետերուն անօրինութեամբ, ազատական կուսակցութեան մեծամասնութենէն բաժնուած են իւրանտական խնդրոյ պատճառաւ։

Այս մասնակի յաջողութիւններէ յոյժ նպաստաւոր հետեւութիւն մը հանելու համար Կլատսթոնեանք մասնաւոր պատճառ ունին։

Հաշուած են որ թէեւ Երեսփոխանութեան մէջ Պահպանողականք եւ Միութենական-Ազատականք Կլատսթոնեանց և Փառնէլեանց վրայ 100 անդամի մեծամասնութիւն ունին, բայց 1886 ի ընդհանուր ընտրութեանց մէջ պահպանողական և միութենական միացեալ կուսակցութիւնք իրենց հակառակորդներէն միայն 76,000 քուէ աւելի ընդունած են ընտրող ժողովրդէն, կամ ուրիշ հաշուով մը՝ 62,000 քուէ միայն։ Ուրեմն, կ'ըսէ Պ. Կլատսթոն, եթէ առաջիկայ ընտրութեան մէջ միայն 38,000 կամ 31,000 ընտրողք շահուին իւրանտական խնդրոյն, այսինքն եթէ 1,000 քուէի վրայ Կլատսթոնեանք 13 կամ 11 քուէի շահ մ'ընեն, առաջիկայ Երեսփոխանութեան մէջ իրենք 100 ձայնի մեծամասնութիւն կունենան։ Իսկ եթէ երկոքին կուսակցութիւնք 1885 ի վիճակին վերադառնան առաջիկայ ընտրութեան մէջ, Կլատսթոնեան – Փառնէլեան դաշնակցութիւնն 172 ձայնի մեծամասնութիւն կունենայ առաջիկայ Երեսփոխանութեան մէջ։

Ըսել է թէ քիչ բան պէտք է Կլատսթոնեաններուն յիշխանութիւն անցնելու համար, և այդ քիչ բանն է զոր ձեռք կը բերեն մասնակի ընտրութեանց մէջ։ Եւ որ աւելին է, այս մասնակի ընտրութեանց մէջ 1,000ին 13է աւելի գերազանց շահ մը կ'ընեն Կլատսթոնեանք։ Ցարմէ կը հետեւի թէ հանրային զգացման մէջ ճշմարիտ յեղաշրջում մը տեղի կ'ունենայ ի նպաստ Կլատսթոնեան-Փառնէլեան դատին։

* * *

Պահպանողականք և Միութենականք կը տեսնեն այս վիճակ, և ըստ կարելւոյն կը յետաձգեն ընդհանուր ընտրութիւններն։ Ցայսմիկ է թէ Անգլիոյ մէջ երեսփոխանութիւնն եօթնամեայ պայմանաժամով կ'ընտրուի, մինչ ուրիշ սահմանադրական երկիրներու մէջ չորս կամ երեք տարի է տեւողութիւնն։ Արդի երեսփոխանութիւնն երեք տարի առաջ ընտրուած է, և երեք ու կէս կամ չորս տարի եւս կրնայ տեւել ըստ օրինի։ Լորտ Սալիսբրի միաբը դրած է օրինական պայմանաժամն ամբողջովին վայելել, թէեւ յայտնի համարձակ չեն ըսեր, բայց նախարարականք կը կարծեն թէ Պ. Կլատսթոն իւր կենաց բնական վախճանին կրնայ հասնիլ քանի մը տարիէն, և համոզուած են թէ իւրանտական ինքնօրինութեան դատը Պ. Կլատսթոնի անձնաւորութեան միայն կրթնած է, և անոր հետ մեկտեղ կրնայ ցնդիլ օր մը։ «Սպասենք ուրեմն, և ժամանակը մեզ հետ է», կ'ըսեն։

Պ. Կլատսթոնի կորովի քաջառողջութիւնն այս հաշիւն ի դերեւ հանեց։ այս վայր, և թո՛ղ թէ ազատական կուսակցապետը դաշ մը բոլորելու ամէն յոյս կուտայ, իւրանտական ինքնօրինութեան դատն ա՛մենայն զօրեղապէս տպաւորուած է Անգլիոյ և Սկովտիոյ ժողովրդային դատերու մտաց մէջ, որ մինչեւ իսկ եթէ Պ. Կլատսթոն մեռնի չորս տարիէն յառաջ, իւր տեղակալք, Լորտ Ռոզպէրի, Սըր Ուիլիըմ Հարքորթի, և այլք, Պ. Փառնէլի հետ գործակցութեամբ, ազատական և ժողովրդական դատն յաղթանակել տալու ամէն հաւանականութիւն ունին։

Լորտ Սալիսբրիի նախարարութիւնը, ներքին օրէնսդրութեան եւ արտաքին քաղաքականութեան մասին իւր զանազան յաջողութեամբք, հաստատապէս վերեղուած կը թուի։ Բայց ներկայի յաջողութենէն կարելի չէ հետեւցնել թէ առաջիկայ Երեսփոխանութեան մէջ ևս Պահպանողականք եւ Միութենականք մեծամասնութիւն պիտի վայելեն։ Լորտ Պիքընսֆիլտ, որ քան զԼորտ Սալիսբրի աւելի նշանաւոր նախարարապետ մ'էր, մինչեւ եօթներորդ տարին յետաձգեց Խորհրդարանին լուծումն, եւ երբ 1878ին, Պերլինի Վեհաժողովէն կը վերադառնար յաղթական՝ «Պատուաւոր Խաղաղութեան» աւետիսը բերելով իւր զմայլող ազգին, ի Լոնտոն իւր դատած Ջերմադին ընդունելութիւնը դիտող մը և անգլիական լրագրութեան Լորտ Պիքընսֆիլտի վրայ դրած ներբողները կարդացող մը չէր կրնար հաւատալ թէ հազիւ մէկ ու կէս տարի ետքն՝ ընդհանուր ընտրութեանց առթիւ՝ ջախջախիչ մեծամասնութիւն մը պիտի չահէր ազատական կուսակցութիւնն, ընդ անօրինութեամբ այն Պ. Կլատսթոնի որ բոլորովին նեմացեալ կը թուէր Լորտ Պիքընսֆիլտի աչխարհահռչակ փառացն հանդէպ։ Կարելի չէ՞ միթէ որ նոյն Կլատսթոն նոյն խաղը խաղայ նա'եւ Լորտ Պիքընսֆիլտի աչկերտին։

ՁԱՐՆ ԵՒ ՊԻՋՄԱՐՔ ԻՇԽԱՆ

Պերլինէ զրկուած թղթակցութեանց նայելով, Պիզմարք Իշխան անյաջող ելեր է Զարին մեծ ըրած ձեռնարկին մէջ։ Իւր փաստաբանութեան նպատակն է եղեր ցոյց տալ թէ օրչափ հարկաւոր է որ Ռուսիա հաշտուի Աւստրիոյ հետ։ Զարը ժամ մը և 20 վայրկեան թող տուեր է որ Պիզմարք Իշխան խօսի, բայց չէ պատասխաներ նորա համոզիչ խօսքերուն։ Իսկ կայսերական պալատն խնճոյքին առթիւ, Զարը շատ փափկանկատութեամբ վարուեր է Իշխան-Նախարարապետին հետ։ Երկիցս իւր բաժակը բախելով Իշխանին բաժակին, նորա կենաց խմեր է, և միշտ գերմաներէն խօսեր է Իշխանին հետ, ֆրանսերէնը վերապահելով Վիլհելմ Կայսեր հետ։ Իւր խօսակցութեանց Սեզանին վրայ, մինչ Վիլհելմ Կայսր երեցս կորովալիր և կոկորդալիր Հոխ (Կեցցէ՛) աղաղակեր է ի պատիւ Զարին՝ ի վերջ բաժակաճառին, Զարը ֆրանսերէն և ցած ձայնիւ արտասանած երկու խօսքը կնքեր է ո՛չ նուազ ցած ձայնիւ արտասանեալ Հ...ոյ մը, որ շատ պաղ տպաւորութիւն ըներ է։

«Ճաշէն ետքը, ներկայք բոլորեցան երկուց վեհապետաց շուրջ, որք ոտքի վրայ կեցան։ Զարը թախանձանօք խնդրեց Պիզմարք Իշխանէն որ նստի։ Նախարարապետը մերժեց ի սկզբան, բայց Զարը թիկնաթոռ մը բերել տուաւ և հարկադրեց Պիզմարք նստելու։ Այս դէպք, որ շատ ուշադրութիւն դրաւեց, երկու արքայազներու հետեւանք եղածէր։— Ֆրանց Եղէգ Կայսեր անունը կրող դերման զօրագունդը Ռուսիոյ դեսպանատան առջեւէն ացած պահուն Պիզմարք հարկադրեցաւ մի կողմ քաշուիլ, զի իւր գերութիւն իրեն թող չեր տար կանգուն կենալ։ Յետոյ, դեսպանատան նախասենեկին մէջ, Պիզմարք Իշխան դեղեւեցաւ, և քիչ մնաց պիտի իյնար, եթէ Շուվալով կոմս թիւէն բռնած չլիներ։

«Օփերայի թատրոնին մէջ ներկայացումն ո՛չ նուազ ցուրտ եղաւ։ Ամէն ոք կայսերական օթեակն ևեթ կը դիտեր, ուր այլապէս շահագրգիռ արարուած մը տեղի կ'ունենար քան թատերաբեմին վրայ ներկայացուած խաղը։ Զարը Վիլհելմ Կայսեր և Վիքթորիա Կայսրուհւոյն միջեւ նստած, բերանը չեր բանար, և չիտակ իւր առջեւ կը նայեր։ Բովանդակ ներկայացման միջոցին երեք խօսք չփոխանակեց Վիլհելմ Կայսեր հետ։ Կայսրուհւոյն պաղութիւնը բռնադրօսիկ էր, և դեսպանական օթեակներու մէջ զարմանօք դիտուեցաւ որ Կայսրուհին կրցաւ այս դերը կատարել ցվերջ ներկայացման։»

Ուրիշ թղթակցութեան մը նայելով, Զարը բացարձակ մերժեր է պուլկարական խնդիրը կարգադրելու համար իրեն եղած ամէն առաջարկներ։ Պիզմարք Իշխանի հետ մասնաւոր խօսակցութիւնն երկարելուն պատճառաւ, Զարը կարճ կապեր է՝ ոտք ելնելով։ Դեսպանատունէն ելնելով, Իշխան-Նախարարապետը չկամ կայսերական պալատ գացեր է, իւր տեսակցութիւնը պատմելու Վիլհելմ Կայսեր։

* * *

Այս առթիւ Լոնտոնէ թղթակցութիւն մը կ'ըսէ.

«Կացութիւնը կը ծանրանայ, և մօտալուտ է վայրկեանն ուր Անգլիա որոշ դիրք մը բռնելու պիտի հարկադրի։ Ցայս վայր Անգլիա ո՛և է կարգադրութիւն չէ կնքած եւրոպեան Տէրութեանց հետ։ Ատ կ'ըսուի թէ Վիլհելմ Կայսեր ի Կ. Պոլիս այցելութենէն ետքը, Պիզմարք Իշխան միջազգային դեսպանախորհրդոյ մը դումարումը պիտի առաջարկէ ի կարգադրութիւն առկախ խնդրոց։ Կարեւոր զիջումներ պիտի լինին Ռուսիոյ, բայց համաձայնութիւնն յոյժ երկբայելի է, որովհետեւ այս համաձայնութիւն Ֆրանսայի դէմ դաշնակցութիւն մը կազմելու նպատակը պիտի ունենայ, որուն Ռուսիա կ'ընդդիմանայ։ Եթէ դեսպանախորհրդոյ գաղափարն ի դերեւ ելնէ, Գերմանիոյ և Ռուսիոյ յարաբերութիւնք աւելի եւս պիտի աւրուին։

—Գերման լրագրիք գոհութեամբ կը նշանակեն թէ Բ. Գոլոը գրաւորապէս իմացուցած է գերման դեսպանին թէ Վիլհելմ Կայսեր այցելութիւնը մեծ գոհունակութիւն պիտի պատճառէ, և բան մը չպիտի խնայուի Ն. Կ. Վեհափառութեան ի Կ. Պոլիս բնակութիւնն յոյժ հաճելի ընծայելու համար։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Զարին ի Պերլին այցելութիւնն ուշադրութենէ վրիպեցուցած չէ կարեւոր դէպք մը, որ կայսերական տեսակցութենէն քիչ յառաջ տեղի ունեցաւ։ Ցայսմիկ է թէ Զարին ի Բիլ ժամանելէն մէկ քանի օր յառաջ անգլիական նաւախումբ մը, բաղկացեալ Մեծին Բրիտանիոյ լաւագոյն զրահաւորաց մէկ մասէն, այդ գերմանական նաւահանգիստը ժամանեց, և Վիլհելմ Կայսր Պերլինէ Բիլ գնաց և անձամբ այցելութիւնն մ'ըրաւ նաւատորմին։ Կայսրը նաւ նստելով՝ զրահաւորաց շրջանն ըրաւ, և Նորթհընդըլնդ զրահաւորին մէջ ճաշելով անգլիացի ծովակալներուն հետ, ջերմագին բանիւք խօսեցաւ Անգլիոյ բարեկամութեան վրայ, և փոխադարձ ճաշ տուաւ անգլիացի ծովակալներուն։ Այս բարեկամական ցոյցերէ ետքը Վիլհելմ Կայսր, դիտնալով հանդերձ թէ միայն օր մը ետքը Ալէքսանդր Գ. Կայսր Բիլ պիտի հանէր, չսպասեց անոր, և փութաց Պերլին վերադարձաւ, իւր մայրաքաղաքին մէջ ընդունելու իւր վեհափառ հիւրն։

Այս դէպքեր մեծապէս ուշադրութիւն կը դրաւեն այս պահուս, երբ ցոյց մը թէ Գերմանիա Անգլիոյ բարեկամութիւնը Ռուսիոյ թշնամութեան դէմ հակակշիռ կը համարի։

ԶԱՐԻՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՆ Ի ՓԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ

Մեքլենբուրգ – Շվերինի մայրաքաղաքէն, Լուտվիկսլուսթէ, կը հեռագրուի հոկտ. 15 թուով.

«Զարն, իւր երկրորդ որդին մեծդուքս կէորկիյ և Մեքլենբուրգ-Շվերինի դուքսն այս առաւօտ որսացին Կրոսլաստէքի անտառներուն մէջ։ Զարն իւր խօսակիցներուն ջերմ գոհունակութիւն յայտներ է ի Պերլին գտած ընդունելութեան համար։ Այս երեկոյ Պերլին-Ցանձիկի ճամբով չիտակ Փեթերսպուրգ կը վերադառնայ։ Լտիմպուրգի դուքսն և դքսուհին եւս, որք ի Լուտվիկսլուսթէ կը մնային, Բռպուրգ դացին, ուր ժամանակ մը պիտի բնակին։

—Ուրիշ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Զարն իւր որդւոյն հետ դէպի Շվերին գացած է, ուստից Ցանձիկ կ'երթայ, ուր հոկտ. 16ին (այս չորեքշաբթի) Ռուսոյ Կայսրուհին կը հանի Տէրժաւ զրօսանաւով, և Կայսրն ու Կայսրուհին երկաթուղով կը վերադառնան Փեթերսպուրգ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Պ. Ֆառնս համոզեց Պ. Թիւառի նախարարութիւնը՝ հրաժարական չտալու նոր Երեսփոխանական ժողովոյ գումարման առթիւ։

Այս ինդիր բաւական վիճաբանութեան նիւթ եղաւ Փարիզեան մամլոյն մէջ։ Ընդհանուր համոզումն սա է թէ քանի որ ընտրութիւնք նախարարութեան նպաստաւոր եղած են, սա հրաժարելու պարտաւորեալ չէ, ցորչափ Երեսփոխանութիւնը տարբեր նախարարութիւն մը տեսնելու փափաք չյայտնէ իւր վիճաբանութեամբք և որոշմամբք։ Պ. Թիւառի նախարարութիւնն, որ ընտրութեանց նախագահեց, պարտի ներկայանալ նոր ժողովոյն առջեւ, մասնակցելու Երեսփոխանական ընտրութեանց վաւերացման վիճաբանութեան, և պատասխանելու ընդդիմադիր կուսակցութեան, որ անշուշտ պիտի ամբաստանէ նախարարութիւնը թէ ապօրէն ճնշում ի դործ դրած է ընտրողաց վրայ։ Օր առաջ հրաժարիլ այս կառավարական պատասխանատուութենէ խոյս տալու պիտի նմանէր։

* * *

Պ. Ռոչֆոռ անբայտ եղաւ։ Ի Լոնտոն չի գտնուիր, և ո՛ւր երթալն յայտնի չէ։ Կ'երեւի թէ իւր թշնամեաց մին, հրապարակագիր Պ. Օպանէլ, խաղ մը խաղացեր է իրեն։ Էնֆրանշիի խմբագրապետն անգլիական աղդին և Անգլիոյ արքայական դերդաստանին դէմ շատ մը վատահամբաւիչ բաներ դրած էր ժամանակ առ ժամանակ։ Պ. Օպանէլ բոլոր այս հականգլիական յօդուածները ժողվեց և թիւն կը դրաւեն այս պահուս, իբր ցոյց մը թէ Գերմանիա Անգլիոյ բարեկամութիւնը Ռուսիոյ թշնամութեան դէմ հակակշիռ կը համարի։

ԶԱՐԻՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՆ Ի ՓԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ

Մեքլենբուրգ – Շվերինի մայրաքաղաքէն, Լուտվիկսլուսթէ, կը հեռագրուի հոկտ. 15 թուով.

«Զարն, իւր երկրորդ որդին մեծդուքս կէորկիյ և Մեքլենբուրգ-Շվերինի դուքսն այս առաւօտ որսացին Կրոսլաստէքի անտառներուն մէջ։ Զարն իւր խօսակիցներուն ջերմ գոհունակութիւն յայտներ է ի Պերլին գտած ընդունելութեան համար։ Այս երեկոյ Պերլին-Ցանձիկի ճամբով չիտակ Փեթերսպուրգ կը վերադառնայ։ Լտիմպուրգի դուքսն և դքսուհին եւս, որք ի Լուտվիկսլուսթէ կը մնային, Բռպուրգ դացին, ուր ժամանակ մը պիտի բնակին։

—Ուրիշ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Զարն իւր որդւոյն հետ դէպի Շվերին գացած է, ուստից Ցանձիկ կ'երթայ, ուր հոկտ. 16ին (այս չորեքշաբթի) Ռուսոյ Կայսրուհին կը հանի Տէրժաւ զրօսանաւով, և Կայսրն ու Կայսրուհին երկաթուղով կը վերադառնան Փեթերսպուրգ։

— 61 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԼՈՒԻ ՆՈՒԱՌ

ԱՆԻԹԵԱԼ ՊԱՆԴՈԿԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՖՈՒԼՍԻՆԱՆԴԷ

—Մի՛ վախնար, ապուշ, ըսաւ քանդակագործը։ Միթէ դիս կը ճանչնա՞ն։

Յետոյ հարցուց.

—Պանդոկիդ մէջ ունի՞ս սենեակ մը ուսկից դիտակով մը կարելի ըլլայ տեսնել մենամարտն որ այս առաւօտ տեղի պիտի ունենայ շրջափակիդ մէջ։

—Մենամա՞րտ պիտի ըլլայ, հարցուց պանդոկապետը։

—Այո, տէ՛ր Գուլոմէրը, ըսաւ քանդակագործը։ Եւ պատուական մենամարտ մը, կը հաւաստեմ քեզ։ Բայց շուտով պատասխան տուր։ Բաժիս պէս սենեակ մը ունի՞ս։

—Անշուշտ, տէր։

—Ուրեմն շուտով մեզի տուր։

Պանդոկապետն իր յաճախորդներն հանեց տանեաց վրայ եւ իրր պորմ շինուած պզտիկ սենեակ մը մտցուց։

—Ասասիկ, ըսաւ։

—Շատ լաւ է, ըսաւ քանդակագործը։ Լաւագոյն ճերմակ դենիդ բեր մեզի։

Երբ միայնակ մնացին, բոլորովին միայնակ, երկու արուեստագէտներն սկսան խօսակցիլ։

—Վերջապէս պիտի ըսե՞ս, հարցուց նկարիչը, թէ ինչո՞ւ համար Նաբոլիէն եկանք։

—Եւ ինչու համար հոս ենք, այնպէս չէ՞, ըսաւ քանդակագործը։

—Այո, շատ հետաքրքիր եմ։

—Գարս դ'ո (սիրելիս), ըսաւ քանդակագործն որ կը մոռնար գաղտնի շեշտ մը տալ նաբոլիդեան գաւառաբարբառին, եթէ յայտիդէր Նաբոլի աստուածն ըլլալ եւ եթէ տեսնայիր ուրիշ մը որ քու բագինդ դէմ բագին մը կը կանդնէ, քիչ մը հոգ պիտի ընէիր այս մրցումէն, այնպէս չէ՞։

Եւ յարեց.

—Կը փափաքիմ գիտնալ թէ մեր երկուքէն, ինձմէ եւ այդ Ֆրանսացիէն ո՞վ աւելի յանդուգն է։ սակայն իրաւունք ունիս, խնդիրն ադոր վրայ չէ։

—Ա՛հ, ա՛հ։

—Զինքը տեսած ատենս, իր քոյրն ալ կը տեսնէի, ֆարս դ'ո։

—Կ'երդնում որ սիրահարած ես իրեն։

—Ինչպէս բոլոր Նաբոլիցիները։

—Կը փափաքիմ ժամ առաջ տեսնել զինքը։

—Շուտով կ'ըլլայ այդ բանը։ Ժամ տասնին ատենները պիտի երեւի օթեւանին սրահն եթէ իր եղբայրը չսպաննուի։

—Եւ եթէ սպաննուի...

—Իր վրէժը կը լուծեմ։

—Նէլլէյի հետ պիտի մենամարտի՞ս...

—Բնականաբար։

—Բայց եթէ երիտասարդն յաղթական ելլէ։

—Ուրիշ միջոցներ ձեռք կ'առնում։

—Բան վայրկեանէն ամէն բան կը հասկնանք։

Երկուքն ալ ոտք ելան և անցած դարձածը դիտեցին։ Կառքեր կը բերին հանկառակորդներն, իրենց վկաներն եւ վիրաբոյժներն։ Երկու կողմերն ալ շրջափակը գացին, նախապատրաստութիւնք տեղի ունենան ըստ սովորութեան։ Նէլլէ վստահ էր ինք իր վրայ։ Արման ապահով կ'երեւէր իր յաղթանակին համար։

Սուրերը բաղխեցան իրարու։ Նա որ վերտին տեսնէր Արմանը սրամարտութեան մէջ, պիտի զարմանար այն փոփոխութեան վրայ որ յառաջ եկած էր իր խաղին մէջ Եալիշի հետ ունեցած մենամարտէն ի վեր։ ուսումնասիրութեամբ նպաստաւորուած էր այն առաւելութիւններէն զոր իրեն կուտային իր հասակն, ոյժն եւ դիւրաշարժութիւնն։ ամէն օր, երկու անգամ, դաս առած էր Բարիզի ամէնէն վտանգաւոր վարպետէն։ Անտես առնլով ընկալեալ նրրութիւններն, արուեստական դիրքերը, միմիայն դործնականին հետամուտ եղած էր, որպէս թէ, իւրաքանչիւր դասին, կռուոյ վայրն եղած ըլլար եւ իր կեանքին համար ոգորէր։

Նէլլէ կը կարծէր որ իր դէմ պիտի գտնէ ամրապինդ այլ ծանրադանդաղ հակառակորդ մը, և ահա իր դէմն ունէր վագր մը։ Արման այնպիսի սրունքներ ունէր օրք կատուի դիւրաթեքութիւնք կուտային իրեն, եւ խելայեղի՛չ էր։ Եղեռն Նէլլէն, որչափ ալ գերազանց ըլլար, շուարեցաւ։ Իր բոլոր հաշիւներ տակնուվրայ եղած էին, եւ, կռուոյ վայրն վրայ, տրկարացման պատճառ մըն է այդ։ Մարդ մը որ իր պաղարիւնութիւնը չունի այլ եւս, կորսուած մարդ մըն է։ երկու երեք վայրկեանի մէջ ասպետը շնչասպառ եղաւ։ Ցանկարծ Արման, որ ձախ ձեռքին մէջ ունէր թուղթ մը զոր տարատին գրպանէն առած էր, Արման, որ իր բոլոր առուգութիւնը պահած էր տակաւին, Արման, վստահ իր յաղթանակին վրայ, երեք քայլ ետ քաշուեցաւ, թուղթն անցուց սուրին ծայրէն եւ կատաղութեամբ ինկաւ ասպետին վրայ։

Տասն երկվայրկեան յետոյ, Նէլլէ մէկ ծունգին վրայ դետին կ'իյնար, կուրծքն ծակուած։ չորս կողմէ փութացին։ Արման մարմնոյն մէջ թողած էր սուրն եւ տասն քայլ ետ քաշուելով, ուրտէնկոդը կը հագնէր։

Վիրաբոյժը քաշեց հանեց զէնքն, ինչպէս եւ թուղթն, որ արիւնով ներկուած էր։ աբբայն ճանչցաւ հնչակը...

Նէլլէ մեռած չէր։ վիրաբոյժն յայտարարեց թէ բոլորովին անդոյն չէր։ Գուլոմէրը վարպետն, որ իր արհեստը դիտէր, միշտ պատրաստ սենեակ մը ունէր ծանրապէս վիրաւորեալներուն համար, եւ փութաց առաջարկել զայն։ Նէլլէ անդ զետեղուեցաւ։

Երկու սպանիացի արուեստագէտները մեկնած էին արդէն եւ քառասմակ կ'արշաւէին դէպի Նաբոլի։

Ճամբան, մին, Գաուլ, կ'ըսէր իր ընկերոջ։

—Ասասիկ յոյսերդդ մին ոչնչացաւ։ չպիտի կրնաս քրոջը ներկայանալ իբր եղբօրը վրիժառուն։

—Իրաւ է։ Բայց ուրիշ միջոցներ չեն պակսիր ինձ։

Եւ քաղաք մտան։

Է.

ՅՆԵՈՒԹԵԱՆ ՅՈՑԵ

Դժուարին է ըսել թէ Նաբոլի մէջ ի՛նչ չանթահարիչ տպաւորութիւն յառաջ բերաւ այն լուրը թէ Նէլլէ ասպետը վերջապէս գտած էր իրեն յաղթականը։ Ինչպէ՞ս, այդ սուսերամարտիին, այդ անպարտելին, այդ սոսկալի մարդն որ իր սրոյն ներքեւ կը պահէր բոլոր քաղաքն, ինչպէ՞ս, Նէլլէ սուրի պատուական հարուա՞ծ մը կերած էր կուրծքն։ Եւ ո՞վ այսպէս զգեստած էր զինքը։ Երիտասարդ տղա՞յ մը։

Ի Նաբոլի հարիւրէ աւելի ընտանիքներ կ'ատէին Նէլլէն, թշնամանքներ կրած ըլլալով անոր կողմէ։

Երբոր Արմանի կողմէ Պ. Լընոէլի նամակ մը տանող կառապանը պատմեց մենամարտին մանրամասնութիւնները, լուրը վայրկեանի մը մէջ տարածուեցաւ։ Ծերկնամառաց չուկայէն վաղց բանջարեղենց չուկան եւ բոլոր թաղերն։ սպասաւորները փութացին տեղեկութիւն տալ իրենց տէրերուն։ Նաբոլի փողոց ի՛նչ։ Այդ օրը տեսնուեցաւ բան մը որ չատ քիչ կը տեսնուի իտալական քաղաքի մը մէջ։ ամէնէն ազնուապետական կանայք, ճաճպարանօք կանչել տալով իրենց սիրահարները, կառք կը նստէին առաւօտեան ժամերէն առաջ։ տան կառքերը կ'ակոսէին փողոցները։ Բազմաթիւ երիտասարդք կառքեր կը վարձէին։ հետեւակներու աւելի խուռն բազմութիւն մը դուրս կ'ելլէր նաբոլիէն։ Այս բոլոր ամբոխը կ'ուղղուէր դէպի սիներոր Գուլոմէրլոյի պանդոկը։ Կարծես ուխտագնացութիւն մըն էր այս։ ճամբայն ծածկուած էր թափորով մը որ զուարթութեամբ կը յառաջանար։

Ասոնց ի գլուխ և ամէնէն շատ առաջ, Պ. Լընոէլ հասած էր, ընկերակցութեամբ Ֆէրնանտի։ Արման կանչուած էր։

—Խիստ ըլլանք իրեն դէմ, ըսաւ Պ. Լընոէլ խրոխտ եւ լուրջ դէմք մը առնլով։

—Այո, ըսաւ Ֆէրնանտ խղճուկ ձայնով մը։

Եւ երբ երիտասարդն երեւցաւ, մանկամարդ աղջիկը վար ցատքեց և վազեց ողջագուրել զնա արտասուելով։

—Օ՜հ, կանա՛յք, կանա՛յք, ըսաւ Պ. Լընոէլ։ Եւ սակայն մեծ խոստում մը տուած էր ինձ։

Արման իրեն քով եկաւ։

—Պարո՛ն... սկսաւ Լընոէլ... պարոն... Պէտք է որ ըսեմ ձեզ... սիրելի զաւակս... կը հասկնաք անշուշտ, այնպէս չէ՞...

Եւ որովհետեւ սրտայուզութիւնը կը խեղդէր իր խօսքերը, ինքն ալ ողջագուրեց Արմանը որ կը խնդար։ այսպէս վերջացաւ այն երկար յանդիմանութիւնը զոր պիտի տային անառակ զաւկին։

(Շարունակ.)

անգլիերէն թարգմանել տալով՝ ըստուար տետրակի մը ձեւով ի լոյս հաներ է, միանգամայն Անգլիոյ դատական իշխանութեան ուշադրութեան մատուցանելով, որ քննութեան ձեռնարկեր է հեղինակը բռնելու համար։ Զայս իմանալուն պէս, Պ. Ռոշֆոռ, գիտնալով անգլիական դատարանաց խստութիւնը, փութացեր է մեկնիլ անգլիական երկրէն, և ըստ ոմանց Պելժիա ապաստաներ է, ըստ այլոց ի Մարսիլիա պահուրցած է եղեր։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿ

Պրուսելէ թէ Ֆրանսայի զինուորական բարձրագոյն խորհրդոյն վերջին նստին մէջ, պատերազմական նախարար Պ. ոը Ֆրէսինէ զանազան միջոցներ առաջարկեր է ի պատասխան Գերմանիոյ Մեծ Սպայակոյտին տուած որոշման, որով երկու նոր զօրաբանակներ կը կազմուին։ Այդ միջոցներէն մին է՝ կրկնել երկաթեայ գիծերն որք կը տանին ի գերմանական սահմանագլուխ, այնպէս որ Փարիզի, Պլանսոնի, Լիլի և Լիոնի պահապան զօրքերը 48 ժամուան մէջ սահմանագլխոյ վրայ կարենան գիշերել։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ

Վիեննա, 15 հոկտ. — Ֆրանց Եոզէֆ կայսրն հրամայեց որ բազմաւուածան Մաքսիմ խորտակիչն (գիւրայսեաղ) ընդունուի բերդերու սպառազինութեան մէջ։

—Փէշտ, 16.— Ուսպէրթօ թագաւոր հեռագրեց առ Պ. Քրիսպի թէ շատ ուրախ է իւր (նախարարապետին) ի փաղերմն գտած ընդունելութեան համարութագաւորը նաեւ կը շնորհաւորէ զՊ. Քրիսպի իւր ատենաքանութեան համար, որ իւր բոլոր գործոց նման՝ հայրենեաց բարին ունի միտ նպատակի։ Իւր բարեկամական զգացմանց հաւատիքը կուտայ թագաւորն առ Պ. Քրիսպի։ (Իտալիոյ նախարարապետին բանախօսութեան արտաքին աշխարհավարութեան վերաբերեալ մասն ամբողջովին պիտի ներկայացնենք ընթերցողաց։)

—Սերպիոյ Երեսփ. ժողովը գումարեցաւ, և ընտրութեանց վաւերացման և դիւանի կազմութեան նախնական աշխատութիւնները կը կատարէ։

—Հելլենական գաղթականութիւնք ճոխ ընծայներ կը զրկեն Կոստանդին իշխանին և Սոֆիէ իշխանուհւոյն իրենց ամուսնութեան առթիւ։ Վիեննայի հելլենական գաղթականութեան նուէրն է շքեղ ջահակալ մը, և կարգ մը ջրաներկ պատկերներ, որք իշխանին և իշխանուհւոյն կենաց շահեսիկ երեւոյթներն և Յունաստանի քաղաքներն ու գլխաւոր յիշատակարանները կը ներկայացնեն։

—Բէրլինէ Զայրոնէ Զարին այցելութեան կարեւորութիւն կուտայ՝ երկուց Կայսերաց յամախակի տեսակցութեանց և այն երկար խորհրդակցութեան պատճառաւ զոր Զարն ունեցաւ Պիզմարք Իշխանի հետ, և կը յարէ թէ Զարին մեկնումէն ետքը Վիլհէլմ Կայսր կէս ժամու այցելութիւն մը տուաւ Իշխան-Նախարարապետին։

—Մենելիք թագաւորին Ֆիորենցայի Ազգ. Դիւանաւորէն կնքած չորս միլիոն ֆրի փոխառութեան տոկոսն է 5½%, և 20 տարւոյ մէջ վճարելի է, երաշխաւորութեամբ Իտալեան կառավարութեան։ Որովհետեւ Հապէշստանի մէջ շրջաբերող դրամը Մարիա Թերեզայի անունը կրող արծաթ թալերն է միայն, և արծաթ դրամ չտա կայ Իտալիոյ մէջ, Իտալացիք այս փոխառութեամբ մէկ քարով երկու թռչուն կը զարնեն, թէ՝ ծառայութիւն մը կը մատուցանեն իրենց եղբայրացիր դաշնակցին, և թէ իրենց արծաթ դրամի շրջաբերութիւնը կը թեթեւցնեն։

—Իտալեան կառավարութիւնը ծանոյց Տէրութեանց թէ Իտալեւթիոպիական դաշնագրին 17 րդ յօդուածին հաստատ, Նէկուսն (Հապէշստանի թագաւորը) կը հաւանի Իտալեան կառավարութեան միջնորդութեամբ կատարել իւր արտաքին յարաբերութիւններն ու բանակցութիւնները. օտար Տէրութեանց հետ։ Այսինքն՝ Մենելիք թագաւորին վաւերացման չսպասելով, Ումպերթօ թագաւորին կառավարութիւնը կը փութայ ծանուցանել Տէրութեանց թէ Հապէշստան Իտալոյ թեւարկութեան ներքեւ մտած է։

—Սոֆիայէ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ պուլկար կառավարութիւնն երկրէն վռնդելու հրման առած է իշխան Տոլիորուքով ռուս սպային, որ մեկնած է։

ՎՐԻՊԱԿ։ —Երեկի քաղաքական յօդուածին մէջ, երկրորդ սիւնակ, «Բրուսիոյ, Գերմանիոյ և Աւստրիոյ Երբեակ Նիզակակցութիւնը կազմելով» խօսքին մէջ, ընթերցողն արդէն հակած է անշուշտ թէ «Բրուսիոյ» տեղ պէտք է կարդալ «Ռուսիոյ»։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կտակաց հոդաբարձութիւնը թէեւ երեկուան համար հրաւիրուած էր, սակայն անդամոց բացակայութեան պատճառաւ նիստը տեղի չունեցաւ։

Կը լսենք թէ անդամներէն Արժ. Տ. Խաչատուր քահանայ Գարրիելեան և Ալիքսան էֆէնտի Խորասանճեան թէև հրաժարած են այդ պաշտօնէն, սակայն Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը մերժած է նոցա հրաժարականը։

Քաղաքապետութեան պաշտօնատան մէջ կնքվեալ հրկիզէլոց նպաստատուներուն դիմանկան իր հետ կը տանի, ընդհանուր ատ բերելու պայմանաւ, քանի մը ձեռնարկներ որք անհրաժեշտ են իր ձեռնարկելիք աշխատութեան համար։ Վեհ. Սուլթանն ի յիշատակ նմա շնորհած է փողփատի ադամանդազարդ դնդասեղ մը շատ գեղեցիկ։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՆՇԱՆՔ

Ռումանիոյ թագաւորը Բէօսթէնճէէ անցած պահուն Ռումանական թագ պատուանշանի չորրորդ աստիճանը նուիրած է տեղւոյն Միւֆթի Հաճի Մուսթաֆա էֆէնտիի, և նոյն պատուանշանի հինգերորդ աստիճանը Շերիի դատաւոր Արիֆ էֆէնտիի ու Մէհքեմիյէ քաղաքին թաղապետութեան նախագահ Ապուլլէբերիմէֆենտիի։

ՆՈՐ ԹՈՐԻՖՈՅ ՄԸ

Ի հաշիւ կայս. կառավարութեան Գերմանիոյ Ռիլ քաղաքի Ճերմանիա զինագործարանին յանձնարարեալ թորփիտոն երեկ առաւօտ մայրաքաղաքս բերուելով արքունի նաւարանին յանձնուեցաւ։

Երեկ իրիկուն ժամ 12 ին Ծովային նախարար Հասան փաշա աչքէ անցուց զայն։

Այդ թորփիտոն, որ Նաւարանի մէջ գտնուածներուն 31 րդն է, ութսուն վից տակառաչափ տարողութիւն և հարիւր քսան վից ձիու այժ ունի։

Խափիւէի ընկերութիւնը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ ընկերութեան Շուրէյէ չոգենաւը խրած չէ բնաւ Միսիլլի առջեւ, և թէ թուրք լրագրաց հրատարակած այդ տեղեկութիւնն անհիմն է։

—Նախորդ Խաիվ Իսմայիլ փաշայի որդին Մահմուտ փաշա երէկ իրիկուն Փարիզ ուղեւորեաց արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։

—Թէրսանէի պղպատի գործարանին մէջ պատրաստուած թնդանօթներու փորձերը կատարուած են ի Զաթալճա ի ներկայութեան յատուկ պաշտօնէից և լաւ արդիւնք տուած են։

—Ի Նիկոմիդիա ժամանակ մը ի վեր կառուցեալ զինուորական մթերանոցին շինութիւնն աւարտած ըլլալով, բացումը տեղի ունեցեր է մեծ հանդիսիւ։

—Պուլկարիոյ դատական գործոց նախարար Պ. Աղսիլոզի, որ մէկ քանի օրէ ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուէր, մեկնեցաւ ի Սոֆիա։

—Օսմ. Պանքայի ընդհանուր տնօրէն Սըր Իսկար Վինսընդ երէկ այցելեց Պոլսոյ նշանաւոր վայրերը։

—Թէհրանի օսմանեան դեսպանատան խորհրդական Իրֆան պէյ և Եէդիկոյ պատժական ատենին նախագահ Օսման պէյ երէկ իրենց պաշտօնատեղիներն ուղեւորեցան։

—Երէկ ժամ 8ին Պէշիքթաշի նաւամատոյցին առջեւ նաւակ մը ընկղմեցաւ։ Նաւավարը խղդուելու մօտ էր երբ նաւամատոյցի պաշտօնեայն օգնութեան փութալով ազատեց զնա։

—Վերաքննիչ ատենի առեւտրական ճիւղը վաղուընէ սկսեալ առաւօտեան ժամ 6ին պիտի բացուի և կէս ժամու չափ մասնաւոր խնդիրներով զբաղուիլ յետոյ դատավարութեանց պիտի սկսի։

—Բ. Դուռը վաւերացուց Կարնոյ անգլիական նոր հիւպատոս Պ. Քիֆֆորտ Լոյտի պաշտօնը։

—Երէկ ի Գալատա-Փաշա Գուլաքսըզ թաղը տուն մը բռնկեցաւ։ Դրացիք օգնութեան փութալով վտանգին առաջքն առին։ Կրակն առաջ եկած էր նոյն տան մէջ նորոգութեան համար աշխատող գործաւորին կողմէ վառուած կրակի կայծէն։

Նոյնպէս երէկ ի Գալատա զիւղ Եէլ-Տէյիրմէնի ապահովագրեալ տան մը միջին յարկը բռնկեցաւ։ Անմիջական օգնութիւնք կրակը մարեցին։ Կրակն սկսած էր սենեկին մէջ բազմոցի վրայ ձգուած սիգարէթէ մը։

—Եղեռնադատ ատենն երիս ամսուան բանտարկութեան դատապարտեց Նիքօղի անուն մարդ մը, որ դրամանեղծութեան համար բանտարկեալ իւր տղան՝ Թոստորին՝ ազատելու համար, գործիք մը մուծած էր ի բանտ և նոյն պահուն ձերբակալուած։

—Ոստիկանութիւնն երէկ հեռաւոր վայրեր աքսորեց ինն չարագործներ, որոց ասա մեկն յարմար դատուած չէր։

—Վերաքննիչ ատենի պատժական ճիւղը վաւերացուցած է պատժական ատենի մէկ վճիռն, որով քսան ոսկի դրամական տուգանաց դատապարտած էր Անթուան անուն գեղագործ մը որ, Փարիզու Պլանքար ընկերութեան կողմէ պատրաստուած դեղի մը պտակին կեղծը չինած էր։

—Անցեալ օր Էտիրնէ Քարուի մէջ կոչկակար Յակոբ ու Օննիկ միմեանց հետ կը կռուէին, երբ Օննիկի կինը, որ յղի էր, միջամտելով ուզեց բաժնել կռուարարները, սակայն բաւական ալաստուեցաւ։ Ոստիկանութիւնը վրայ հասնելով կռուարարները ձերբակալեց և կինն հիւանդանոց փոխադրեց։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 6 հոկտեմբեր

Օսմանեան Թօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Ս. Սերի		18 19
Օրական գոցուածքն վերջը	»	18 19
Ընթացքն մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուածքս	»	18 17
Կէս օրին	»	18 17

ԻՍԹԻԳՊԱԶԻ ՏԱՒԻԼԻ

Երէկ երեկոյ		44 32
Այս առաւօտ		44 32
Կէս օրը		44 30

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹԹՈՅ

Փոխառութիւն	A. Սերի	32 15
»	B. »	19
»	C. »	18 17

ԲԱՆԿԱՆԵՐՈՒՄԸ

Օսմանիէ գ.Անձնագրայ	Անգլ. Լ.		4 19
Քրէտի գ.Անձնագրայ	Օսմ.	»	8 25
Պանք. ոը Գօնա	»	»	7 14
Սօս. Շանժ է վաղէօր	»	»	4 32
Թրամուէյ	»	»	472 ½
Բուտիլէ երկաթուղի		Ֆր.	69 25
Ոզլիկասիօ ոը Բրէօրիթէ		»	— —
Բամնեթուղի Լավրիսմի			119

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 31
Անգլիական ոսկի	»	110 14
Իմպերիալ	»	90 10
Հրիմիզ	»	51 10
Լուսպլի թզթադրամ	»	8 81
» արծաթ	»	77 25
Մէճ. արծաթ. (տարբ)	»	107 36
Վէնցնոց	»	103 30
Չինգնոց	»	103 30
Մէթալիք	»	100
Թասֆիյէ	»	7 30

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարլին, 17 Հոկտեմբեր ժամ 11 վայր. 10 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	87 27½
» » 4½ %	105 65
Օսմանեան ջօնսօլիտէ Սերի Դ.	17 25
» » Երկաթուղի	70 50
» Լեժիի բաժնեթուղթ	— —
Պանք Օթոման	547 50
Գրեսի Լիոնէ	692 50
Իտալական Ռանթ 5 %	93 80
Հելլենական 5 %	470
Բրիօրիթէ Թիւրք	450
Եգիպտական միացեալ	468 75
Պանք ոը Բարի	857 50
Օսմ. մաքս. արծէթուղթ	371 25
Լէք Լանտրայի վրայ	25 25
Սուէզիի ջրանցք	2820

Լոնտոն, 17 Հոկտեմբեր ժամ 6 վայր. 40 երեկոյ

Անգլ. ջօնսօլիտէ		97 3/8
Օսմ. » Սերի Դ.		16 7/8
» » » Ա		32 ½
» » » Բ.		19 3/8
» » » Գ.		— —
Ռուսական 1873		101 3/4
Փոխառութիւն 1877		99 3/4
Պանք Օթոման		11 11/16
Եգիպտական միացեալ (Բանկիէրէ)		92 3/8
» առանձ. (բրիվիլէժէ)		102 9/16
Տարա Սանիէ		81 7/8
Տօսանիպ փոխառ. (Բօնէլ)		104
Հելլենական 5 %		92
Մէնսօքոլ »		78
Փոխանակութիւն Թարէլի վրայ		25 25

ԲԱՆԿԻԷԶ ԲԷԹԻՊ ՊԻՒՐՕ

Բարլին, 17 Հոկտ. ժ. 10 ի. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	87 13
Օսմանեան ջօնսօլիտէ Դ.	17 07
Օսմանեան երկաթուղի	70
Եգիպտական միացեալ	467 81

ՀԱՑ ԹԱՏՐՈՆԸ

Աբէ-Եւլի Հոկտեմբեր 3 ի թուոյն մէջ Օվէնի սոորագրիչ մեր և Մուսէնիմ-դէֆտէր վերնագրով մի յօդուած կարդացինք՝ որում երկու խօսքով պատասխանել՝ մեզ պարտաւորութիւն կը համարինք։

Ո՞վ գիտէ և կրնայ հաստատել թէ անցեալ տարի Պ. Ադամեանի ներկայացմանց մասնակցելու համար մեր պատրաստած խմբէն մեր խիղճն հանդարտ էր և է։ Մենք նախապէս Պ. Մնակեանի խմբին դիմելէ, համաձայնելէ և Օթէլլոյի դերերն որոշելէ և բաժնելէ յետոյ, երբ ազգարարութեանց պատրաստութիւնը կ'զբաղէինք, ահա պատահաւոր պահարանաւ ծրար մը ներկայացաւ մեզ, որոյ պարունակութիւնն Օթէլլոյի դերերուն ամբողջութիւնն էր։ Ինչո՞ւ— Դերերը ետ դրած էր Պ. Մնակեան, և անշուշտ պատճառն իրեն կը վերապահէր, որովհետեւ գրաւոր ծանօթութիւն մը չկար։

Ուրեմն ի չգոյէ պատրաստ տարրերու, խումբ մը գոյացնելու ամենագժուար կացութեան մէջ կը գտնուէինք, քանի որ ժողովրդեան զնդաւեան ի բեմի տեսնելու փափաքը գոհացնելու համար խմբի մը էութիւնն անհրաժեշտ էր։ Անցեալ տարուան խմբակն այսպիսի անձուկ պարագայից մէջ կազմեցիք ահա, ամենամեծ և անտանելի աշխատութեամբ։

Մենք երբէք չգոհացանք կազմուած խմբէն և ո՛չ ալ գոհունակութեան արժան է ըսինք, և ո՞վ գիտէ թէ այդ ցաւը չէ այս անգամ հայկական խումբ մը կազմելու թելադրող։

Մարդ չգիտեր, բայց ես գիտեմ զգացած ցաւս, քանի որ 1857 էն սկսեալ միշտ հայ բեմին փայլն եղող դերասանաց պէտ, դրդիչ և վարիչն եղած եմ անարժանաբար, և ահա ինչդ այդ պատճառաւ այս անգամ առաջնակարգ դերասաններէ բաղկացեալ խմբի մը կազմակերպութեան ջանադիր եղած եմ, և եթէ ոչ ամենասարեալ՝ գէթ կատարեալ խմբի մը կազմուած լինելն ի մօտոյ առաջին ազդապարարութեամբ ծանուցանելու պատիւը պիտի ունենամ, ի գոհունակութիւն արուեստասիրաց և համայն ժողովրդեան։

Մեք ես ինչպէս ուրիշ անգամներ, նոյնպէս այս անգամ ևս, զՊ. Մնակեան, Պ. Սիսակ և զայլս մեր խմբին մէջ ունենալու փափաքողներէ ենք, բայց առաջարկել մեր կողմանէ թեթեւամտութիւն կը համարինք, քանի որ նոցա տալիք պատասխանը մեզ համար բաց գիրք մ'է զոր արդէն գոց տալ գիտենք, այն է՝ անվարեալ։

Բայց որպէս զի այս բացատրութիւնս ներն ամեն տուն կրնայէ ազատ ըլլանք, ահա հրապարակ հրաւէր կը կարդանք առ պարոնայք Մնակեան, Սիսակ և Պ. Բ., որ բարեհաճին մեր նորակազմ խմբին մասնակցիլ։ Թէ՛ իբր ընկեր, թէ՛ իբր թոշակաւոր պատրաստ ենք համաձայնելու, և եթէ վճարմանց ապահովութիւն կը պահանջեն, ամենայն սիրով կը յօժարինք, ո՛ր տան որ վստահին, անդ առանդ թողուլ վճարելի թոշակաց գումարը։

Պ. ՄԱՂԱԲԵԱՆ

4 հոկտ. 1889
Բերա

ՆԱՄԱԿ ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԷ

ԵՐՈՒՍԱՂԵՄ, 20 սեպտ.

Ս. Փրկիչ վանքի շինութեան առթիւ հիմունքը փորուած ատեն պատերէն միոյն ներքեւէն երեւան եկաւ մոռցեալ յատակի մը մի մաս սքանչելի գեղեցկակերտութեամբ, ունենալով զանազան ծաղկանց, նկարաց, զարդաց և պատկերաց չքնաղ ճոխութիւն մը կատարելապէս նոր և փայլուն վիճակի մէջ, հակառակ իւր բազմադարեայ հնութիւնն որ թէպէտ թուական և արձանագրութիւն չկրեր, բայց բոլոր ձեւունէաս դնահատողներէն կը վճռուի լինիլ յատակ քան զարաբական թուական և Դ. կամ Ե. դարու գործ։ Ս. Փրկիչ վանքին մէջ երեւան եկած սոյն չքնաղակերտ մոռցեալը շատ նմանութիւն ունի Հաժարքեմ լերան վրայ 1868ին Ռուսաց պէղոյնիներով երեւան եկած մոռցեալին, սա տարբերութեամբ որ դա արձանագրութիւն և ամսթիւ (այլ ոչ տարեթիւ) ունի, մինչ միւսը չունի և ոչ ինչ, զի կ'երեւի թէ ադոնք աւերեալ մնասնց մէջ են եղեր։ Հաժարքեմեան լերան վրայ գտնուած մոռցեալին հայերէն արձանագրութիւնն ինչպէս որ անհակառակելի փաստ է թէ Հայոց գործ է այն, նոյնպէս Ս. Փրկիչ վանքին մէջ գտնուածին անոյշար և նմանութիւնն զնոյն կը հաստատէ անվիճելի կերպով։

* * *

Միջերկրականի ֆրանսական նաւատորմիղն ամսոյս սկիզբները Ցոպպէ եկած լինելով 50 ծովային սպաներ և 150 նաւաստիներ Ս. քաղաքս եկան փոխ-ծովակալին առաջնորդութեամբ և մի քանի օր չրջագայելէ ու զանազան տեղեր այցելելէ յետոյ, ընդ որս և մեր Պատրիարքարանը, մեկնեցան։

* * *

Իբր 10 օրէ ի Ցոպպէ Կը գտնուի Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը զանազան գործերու պատճառաւ և պիտի վերադառնայ առաջիկայ շաբաթ, որպէս զի Վարագայ Խաչի կիրակին հանդիսաւոր պատարագ մատուցանէ Քրիստոսի Ս. գերեզմանին վրայ, որ չատ շքեղ և փառաւոր կը խոստանայ լինել։ Խաչվերացի պատարագն եւս պատրաստական էր, բայց Ն. Սրբազնութիւնն բացակայութեան պատճառաւ Գեր. Մամբրէ Սրբազան պատարագեց և բիրկուան ալ կարի հրաշալեաւ Խաչվերացի հանդէս եղաւ։

Ցոպպէ գացած էր նաեւ Ելիմոնից տեսուչ Գեր. Ղեւոնդ վրդ. Մաքսուտեան՝ տեղւոյն կայուածական եւ ելիմոսական զանազան խնդրոց կարգադրութեան համար, ուստից վերադարձաւ ամսոյս 16ին, զի Ս. Պատրիարքի բացակայութեան ատեն անհրաժեշտ է իւր ներկայութիւնը վանքին մէջ։

ԱՐԴԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵԱՆ ՎԱՌ ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ

Ա.

Ներկայ դարուս մէջ՝ քաղաքակիրթ ազգաց գրականութիւնը թափուր մնացած է այն հրաշակերտներէ՝ որոց անմոռանալի յիշատակօք հռչակաւոր քերթողներ պանծացուցած են նախորդ դարերը։ Դրական խստասիրութեան և բարեշրջութեան արդի դարն՝ յարուցած է անդիմադրելի պատնէշ մը ընդդէմ բանաստեղծութեան։ Գրագէտք՝ եռանդագուրկ՝ կ'ընթանան ուղղոյն մէջ զոր հորդած է իրականութեան նոր դպրոցն և լքած են մուռացման մէջ այն ճիւղն՝ որ էր երբեմն գրաւորագոյնն և կարեւորագոյնը։ Նկատենք վայրկի մը՝ թէ ո՛րպիսի աւերչութեան մէջ կը գտնուի բանաստեղծութիւնը գեղարուեստից համասեռ տարերց հետ և թէ ինչո՛վ կը զանազանի անոնցմէ, թէ ո՛րպիսի միջոցներու մէջ լաւագոյնս կը ծաւալի և կը զարգանայ բանաստեղծութիւնը։

Գեղարուեստից գլխաւոր ճիւղերն որք են նկարչութիւնն, անդրիագործութիւնն, երաժշտութիւնն ինչպէս նաեւ դերասանութիւնն ունին իրենց տրամադրութեան ներքեւ զանազան գործիներ և հնարալից միջոցներ տալու իւրեանց արտայայտութեանց եւ արտադրութեանց մարմին և ջուն։ Նը-կարիչն ունի վրձին, անդրիագործն՝ կտոց, երաժիշտն՝ նուագարան եւ դերասանը շնչտեր և ձեւեր։ Իսկ բանաստեղծն, իր միակ գործին է բառերն։ Բանաստեղծութիւնը չկրնար անտարակոյս հաւասարիլ այն արհեստներուն իրնմանութեանց ճշդութեամբ, և բառերը՝ մինչեւ իսկ Հոմերի և Ֆանդէի նման արհեստաւորաց ձեռաց մէջ՝ չեն կարող ներկայացնել մտաց՝ տեսանելի առարկայից պատկերներն այնքան ճշդիւտ, ակնապարար և ջղաձիգ որքան վրձինը կ'արտադրէ գունագեղ իր ձեռակերտաց վրայ։ Սակայն չը նայելով գեղարուեստից սոյն ակներեւ առաւելութեան, բանաստեղծութեան սահմանն ո՛րքան ընդարձակագոյն է, նշանակութիւնն ո՛րքան առաւել խորն։ Անդրիագործը, կ'ընդօրինակէ միայն ձեւը, նկարիչը՝ ձեւն և երանգ, դերասանը՝ մինչեւ որ բանաստեղծն հայթայթէ նմա խօսքեր՝ միայն ձեւ, երանգ և շարժուն։ Սակայն բանաստեղծը գոհ կը լինի՞ միթէ արտաքին աշխարհով, ներքինն է որ կ'զբաղեցնէ զինքը։ Կը նմանի միրուրժին որ դանակ ի ձեռին կ'որոնէ մարմնոյն հիւանդ մասը, կը զնէ խոշորացոյցով մարդու սրտին ծալքերը, կը մերկացնէ գաղտնիքները, բայց

ԳՐԱՍԵՆԵԱՆ ՍԱՊՈՒՆ

փոխանակ դարման տանելու՝ կուտայ նմա յաճախ ցաւ և վիշտ։ Նկարիչն, արձանագործն և դերասանը կը պատկերեն մարդու կրից և բնութեան այն կողմն որ կ'երևի դիմաց և շեշտից մէջ։ Հետեւարար այդ նմանութիւնն անճիշդ, անկատար է և յաճախ սխալ կամ պատրիչ մեկնութիւն մը կուտայ, մինչ բաւեր միայն կրնան ճշդութիւն նկարել ինչ որ մարդս ունի յինքեան կնճռոտ, խորաթափանց և անորոշ։ Այնպէս զի, կրնանք ըսել թէ բանաստեղծութիւնն՝ ոչինչ նուազ քան միւս արհեստները, նախ և առաջ նմանութիւն մ'է՝ ունենալով առարկայ արտաքին և ներքին տիեզերքը, բնութեան երեւոյթն, ճակատագիրը, մարդը յինքեան և յընկերութեան, անցեալ և ներկայ և ապագայ կեանքն, իրականն և մոռացածին, և առաւել քան զայս, բանաստեղծն յանժամ եւեթ իւր ճշմարիտ դերին մէջն է երբ կը բարբառի երեւակայութեան, երբ կը դնէ ի շարժման նորա զսպանակները։ բանաստեղծն ուրեմն յանգելու համար սոյն արդիւնքին, պարտի ունենալ յինքեան ի բնէ բարձր կարողութիւններ։ երբեմն պարտի զսպել դաղափարաց յորձանքն, երբեմն պարտի տալ իւր նկարաց եթերային երեւոյթ մը։ Նա որ թարգմանն է սրտերու ճշմարտութեանց, նա որ ի վեր կը հանէ բնութեան ամեն գաղտնիքներն որք առնչութիւն ունին մարդուս հոգւոյն հետ, պարտի ներկայացնել զասնք այնպիսի լուսաշող հատուածակողմի մը մէջ որ անդրադարձնէ տիեզերաց հրաշալիքներն, աստուածացնէ զանոնք, և դնէ ի ներդաշնակութեան ամէն երանգք, ամեն զանազանութիւնք։ Զայս պիտի գործէն միայն մտգական բաւեր՝ որք մերթ հնչուն, կտրուկ, ներկարուն, մերթ արագ, համր և նախշուն, փոխ կ'առնուն իւրեանց դեղն ու քաղցրութիւն երկնային ներշնչումէն՝ որ է արհեստի բարձրագոյն գեղեցկութիւն։

Սակայն ի մտի ունենալով գիտութեան յառաջադիմութիւնն, հետեւաբար քաղաքակրթութեան ծաւալումը, կրնանք հաստատել առանց վարանման թէ սոքա իրենց տարածմամբը ժողովրդեան զանազան դասերուն մէջ՝ ունեցած են ուղղակի՝ կասեցուցիչ և ընդհատիչ ազդեցութիւն՝ բոլոր նմանողութեան վրայ հիմնեալ արհեստից յառաջադիմութեան վրայ։ Եւ այս տարամարանօրէն կարի ճշմարիտ է։ Գիտութիւնք կը յառաջանան աստիճանաբար։ Ընծայական դրութիւնը կը պահանջէ որ մէն մի քայլ ամրանայ զօրեղ հիման մը վրայ, ապացուցանէ և հաստատէ նորագրական ճշմարտութիւնն։ Հակառակ Անդղիացի երեւելի իմաստասէրին Պէքըլի՝ որ բնութեան և պատմութեան օրինաց գոյութիւնը կը ջնարար մակածութեամբ ևեթ հաստատել, Պոքանի ընծայութիւնն է որ հորդած է ուղին ի վեր հանելու բընութեան գաղտնիքն։ Յայտմ է պատճառը՝ զի գիտութեան զարդացումն այնքան յամրընթաց է։ Ո և է տեսութիւն մը ապացուցանելու համար՝ պէտք է նախ դար մը, հաւաքելու համար նիւթեր, առարկայեր, ուրիշ մը՝ զանոնք լուծելու, միացնելու և եզրակացութեան մը յանգելու։ Սերունդք կը վայելեն իրենց նախորդաց աշխատութեանց պտուղներն, որք բազմանալով և ուղիղը զտուելով անուղղէն կը մնան ի վայելս իրենց յաջորդաց և այսպէս շարունակաբար։ Ակներեւ է դժուարութիւններն որոց ենթարկուած են առաջին հիմնադիրք։ Պոքան, Տէքարթ, Լայպնիզ ունենալով իրենց առաջ հնաւանդ դպրոցի մը դրութիւններն և միջնադարեան ծանօթութեանց չեղջակոյտ՝ որպիսի հընարամիտ և հանճարեղ միջոցներ ի գործ դրած են նշմարելու համար ճշմարիտ ըյսն և բանալու համար այդ անելանելի բաւիղն մէջէն ուղիղ ճանապարհ։ Սակայն քանինե՛ր ընկճած են աշխատութեանց ներքեւ և զոհ գացած իւրեանց ջանից։ Ըսել չէ թէ այդ մեծ իմաստասէրք չեղան յաճախ ենթակայ սխալանաց։ Հէշտին է լեցընել սխնակներ դոցա օրինակօք։ Բայց այդ սխալներն և թերութիւններն իսկ չե՞ն ազդեր մերթ խորհողին վրայ ակնածանք և երախտագիտական զգացմամբ չը՞ յիշատակեր մարդ գիտութեանց մեծարդիւն կարապետներն։ Արդ՝ մէն մի ուսանող կարող կը լինի՝ քիչ մ'աշխատութեամբ և լինելով ի բնէ տէր մտային միջակ կարողութեան մը՝ նշմարել տեսութեանց պակասութիւններն և գերազանցել՝ ծանօթութեանց բաղմութեամբը՝ գիտութեանց առաջին հեղինակներն, ըլլան դոքա Նիւտոն, Բաքըլ կամ Սմիթ։ բնագիտութեան աշակերտ՝ երկրագործութեան կամ մեղրեսականութեան վրայ, պիտի կրնայ տալ արդ դոցա համեղիչ դաս մը։ Նմանապէս մի և նոյն ուսանողը կ'ունենայ՝ վեցամեայ կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ, քաղաքական տնտեսագիտութեան վրայ առաւել ամիսի դաղափար մը քան Ադիսոն հաբաբանիանց հեղինակն՝ իր տարիներով աշխատութեամբն։ Սոքա կը ցուցնեն գիտութեան յառաջադիմութեան արդի վիճակը։

Բաղդատելով իրաց այս վիճակը դեղարուեստից հետ պիտի տեսնենք թէ նորա զանազան ճիւղերը, մանաւանդ բանաստեղծութիւնն ենթակայ են բոլորովին հակառնեայ և տարբեր ուղղութեանմբ։ Քաղաքակրթութիւնն՝ որպէս ըսուեցաւ՝ նոցա վրայ ունէ լաւագոյն մը չունենալէ զատ, եղած է ընդհակառակն պատճառ նոցա յետադիմութեան։ Զէ ուրանալի թէ նը-պատած է նկարչին, արձանագործին, երաժշտին մեքենական գործիքները բարւոքելու, և այդու մատուցած է նոցա մեծ ծառայութիւն։ Նմանապէս բանաստեղծին մեքենային՝ լեզուին մէջ ներմուծած է բարեփոխութիւններ։ սակայն նկատենք թէ այս վերջին պարագային մէջ այդ բարելաւութիւն ի՞նչ թէ ի վնաս արդիւնքներ ունեցած է։ Ազդեր որպէս անհատներ կը չշշուիին, երեւակայութեան սահմանին մէջ մնալէ առաջ, կենդանի և տեսանելի առարկայեր։ Կը յառաջանան մանաւոր պատկերներէ ընդհանուր տարբերն։ այնպէս զի կիսաքաղաքակիրթ ազդայ բառարանն է բանաստեղծական, մինչ լուսաւորեալ ազդայ բառարանն է իմաստասիրական։ Լեզուի մասին մարդկային միաքն ևս ենթակայ կը լինի մի և նոյն հետեւանայ՝ այսինքն լեզուի բարեփոխութեամբ կը շահի գիտութիւնը, մինչ կը կրճնցնէ բանաստեղծութիւնը։ Դիտութեան համար պէտք է ընդհանրացում, երեւակայութեան արտադրութեանց համար անհրաժեշտ է մանրամասնութիւն։ Ո՛րքան մարդս շատ դիտնայ և շատ խորհի, այնքան նուազլաւ կը նկատէ անհատները քան դասերը, կը յօրինէ լաւ տեսութիւններ սակայն յոռի բանաստեղծութիւն։ կը տարբերուծէ մարդկային սեռն և համայն բնութիւնը։ Բանաստեղծին ի՞նչ պէտք կայ լինել քիմիագէտ և տարբերայծ։ Նորա պաշտօնն է նկարել ոչ թէ զանել։ Մարդոց շարժմանց պէրընապատճառին վրայ ունեցած դաղափարները չեն ազդեր ոչ մէկ եղանակաւ իր երկոց վրայ։ Թող վերագրէ զանոնք Հիպոկրատոսի կամ Գալենի՝ ինքնասիրութեան սկզբան, ի՞նչ փոյթ մեզ, կամ թէ երբէք որոշ դաղափար մը չունենայ դոցա վրայ, ո՞վ պիտի լինի խստապահանջ։ Համարենք թէ Շէքսպիր՝ փոխանակ հոյակապ հրաշակերտաց՝ հեղինակէր մատեան մը մարդկային գործոց շարժառիթներու վրայ, որո՞ւ մաքէ կրնայ անցնիլ թէ այդ գործը պիտի ստանար այն համբաւն և շահիլ այն ժողովրդականութիւնն որք կը վայելեն և պիտի վայելեն՝ որքան տեւէ գրականութիւն մը՝ իր խորիմաց թատերդրութիւնք։

Անդղիացի նշանաւոր քննադատ Մաքալէ ըսած է թէ բանաստեղծութիւնն յայնժամ միայն ամենէն աւելի ազդեցիկ է երբ իր անհարթ և կոչտ ձեւին մէջ կը ներկայանայ, թէ ոչ օք կրնայ բառին ամենաընդարձակ նշանակութեամբ՝ լինել բանաստեղծ կամ մինչև իսկ վայելել զայն՝ առանց մտաց կարողութիւնն և իմացականութիւնն սովորական սահմանէն ասիճան մը շեղելու, կամ հաստատուն իրաց վրայ աղօտ դաղափար մ'ունենալու։ Մտաց այս վիճակն է միայն որ վերահասու կը լինի բանաստեղծին ճշմարիտ ոգւոյն, կը մասնակցի նորա հաճոյից և կ'իւրացնէ նորա վիշտերը։ բանաստեղծութիւն չը նշանակեր անպատճառ ամեն ոտանաւոր կամ յանգաւոր հեղինակութիւն։ բանաստեղծը պարտի ստեղծել պատկերը, պարտի ներգործել բառերու գործածութեամբ երեւակայութեան վրայ ցնորք մը, արտադրել այդ բառից շնորհիւ այն զոր նկարիչը կ'ստեղծագործէ իր գոյներով։ Զգայութիւնք ի նա կը միանան և կը շփոթին դաղափարաց հետ, կեանքն անդ կը վերածնի ամէն վայրկեան և ոդին, որպէս օդը, կը գրաւէ երկնից և երկրի միջավայրն։ իր դառնութեանց մէջ կը վերապանայ բարձր՝ հեռի մահկանացուց տեսութիւններէ և ուրախութեանց մէջ կը պատրաստէ քաղցրաբոյր փունջեր ի վայելս մարդկութեան։ իր ճգանց մէջ դէպ անեսանելին, դէպ անշօշափելին, ունի պառնալիր յուսահատական աղաղակներ որք կը յիշեցնեն Կէօթէի խօսքերն,

Stünd'ich, Natur! vor dir ein Mann alle'n!
Da wär's der Mühe werth ein Mensch zu séin· (1)

Ճշմարտութիւնն՝ իւր բացարձակութեան մէջ՝ չ'զբաղեցներ բանաստեղծն· անտարակոյս կարեւոր է նա ասիճան մը մը նորա քերթուածոց, սակայն կը նմանի ադօտ և անորոշ հայելւոյ մը մէջէն նշմարուած պատկերին· բանավարութիւնք ուղիղ են, սակայն նախադրեալք (prémisses) յաճախ անուղիղ· ենթադրութիւնք՝ որք տրամաբանական հաւաքաբանութեան մը մէջ պարտին լինել հաստատուն եւ հետեւական, արդիւնք են այնպիսի դաղափարաց՝ որք կ'ապացուցանեն մտաց առժամայ և մասնական խանդարում մը։ Ուստի տղայք՝ ընկերութեան մէջ անդամոց մէջ կը կազմեն ամենէն աւելի երեւակայող դասը։ կը յանձնեն զիրենք ամեն ցնորից եւ պատրանաց, առանց ամենադոյզն վերապահութեան։ Պատկերն որ կը ներկայանայ իրենց մտաց գօրաւոր և ազդաւ՝ յառաջ կը բերէ իրականութեան արդիւնք։ Պատմութիւն մը որքան լինի անհեթեթ և անբնական իր հիւսուածքին մէջ՝ տպաւորութիւնը տղուն մտաց վրայ կը լինի այնքան խորին։ Ամենէն աւելի զգայուն մարդը չդիտաւորիր այնքան երբ կարդայ Աքիլլէսի յաղթութեան պատմութիւնն որքան տղայ մը գայլի և դառնի առակին վրայ։ Թէպէտ նա գիտէ թէ իր շուրջը դտնուած կենդանիք զուրկ են խօսելու կարողութենէ, սակայն և այնպէս նոցա երեւակայութիւնը չը դադրիր յուզելէ և կ'ունենայ զարհուրանք աւելի՝ սպառնալից առնելու և զարմացում՝ ազուիսին խորամանկութեան վրայ։

Ընկերութիւնք՝ իւրեանց տգիտութեան և կոչտ վիճակին մէջ կը նմանին մեծաւ մասամբ տղայոց· նոցա զգացմունքն և սահմանափակ դաղափարները չեն տարբերիր այս վիրջիններէն։ Երբ այդպիսի դարու մը մէջ՝ յորում լուսաւորութիւնը դեռ չէ տարածուած ժողովրդեան մեծամասնութեան մէջ, կը տեսնէ լոյս բանաստեղծական քերթուած մը, տարակոյս չի կայ թէ դա պիտի բորբոքէ անմշակ երեւակայութիւններն և ազդեցութիւնը պիտի լինի կարի մեծ· բնական է ուրեմն՝ զի այդպիսի ժամանակի մը մէջ արտադրուին այն հրաշակերտներն՝ որք կ'արձարձեն ժողովրդեան դիւրադրդիռ զգացումներն և ըստ պարագային տան նմա յոյս և ուրախութիւն, վիշտ եւ յուսահատութիւն։ Ըստ Պղատոնի, երբ հաղներգուք կը նուազէին Հոմերոսի տաղերը, կ'ինչային ջղաձգութեան մէջ։ Արդի ընթերցողաց հրաշալի կ'երեւի այն զօրութիւնը զոր կը գործէին իրենց ունկնդրողաց վրայ Վալտէր եւ Գերմանիոյ նախնի քերթողք։ Արդարեւ դոքա պիտի ճաշեն անհաւատալի մեղ համար թէ լուսաւորեալ դարու մէջ կը տեսնուի գոյութիւնն իմաստասիրութեան և գիտութեան,—իմաստութեան նշաններն· ամենուրեք կը նշմարուի ջանքեր՝ հաստատելու դասակարգութիւնք, ենթարկելու ամէն ինչ մանրաքննին լուծման և զննութեան· առատութիւն մը ճարտարարուեստ և նրբամիտ գործոց· կը տեղան հեղինակութիւններ, մինչեւ իսկ յանգաւոր և անյանգ ոտանաւոր եւ այս ամենուն մէջ միայն նշմարելի կը լինի բանաստեղծութեան պակասը։ Մարդիկ կը դատեն, կը բաղդատեն, այլ չեն ստեղծեր· կը մեկնաբանեն և կը քննադատեն հին քերթողներն, սակայն անդ կանդ կ'առնուն։ Այս ուղղութիւնը, զոր ներկայ դարը սադրած է իմաստասիրաց և գրագիտաց՝ բանաստեղծութեան նկատմամբ՝ կարդարանայ լիովին՝ երբ ի նկատ առնունք թէ, ընդարձակագոյն առմամբ, քերթողը կը ներգործէ մտքին աչաց վրայ ինչ որ մտգական լապտերն յառաջ կը բերէ մարմնոյն աչաց վրայ· մտգական լապտերը կը գործէ լաւագոյն մութ սենեկի մը մէջ, հետեւաբար բանաստեղծութիւնն եւս կը հասնի լաւագոյն իր նպատակին մթին դարուց մէջ։ Որքան որ գիտութեան ընթացքն ծաղի պայծառագոյն, որքան որ ստուդութեան ուրուագիծք որոշուին և հաւանակութեան տարբերն հաստատուին, նոյն համեմատութեամբ բանաստեղծին յօրինած նկարներու գոյներն և գիծերը կը նուազին և կը կորնչին աննշան։ Ո՛րքան դժուարութիւններ կան ուրեմն՝ այս պարագային մէջ՝ մեծ բանաստեղծ մը հանդիսանալու համար· զի պարտի նա մոռանալ գիտութեան մեծագոյն մասն որ հաւանականաբար նորա կրթութեան դլխաւոր առարկայն էր և ընկերութեան մէջ չնորհած էր նմա մեծ ասիճան։ Նորա հանճարն իսկ արդեւք պիտի լինի նմա և դժուարութիւնք պիտի համեմատին իր ծանօթութեանց չափին։ Պարտի նա, ի մի բան, լինիլ տղայ։ Բանինե՛ր ընկճած են եւ ի զուր տեղ ջանացած են մոռցնել Պառնասի բարձունքին վրայ։ սակայն այս ընդհանուր յուսահատութեան մէջ՝ ճշմարիտ տաղանդը կրցած է առաջուր կոխել ամէն խոչ ու խոթ եւ յաղթական ճակատ բարձրացնել· քերթողութեան բարձրագոյն արհեստին մէջ։ Արդարեւ շատ փոքր է դոցա թիւը, սակայն եւ այնպէս կը վկայէ մեղ թէ մէն մի դար ունեցած է ո եւ է ճիւղի մէջ իր մեծ մարդն։ Եթէ նախնիք ունեցան Հոմերն եւ Վերգիլ քերթողական արհեստին մէջ, Արիստոտել եւ Պլինիոս իմաստասիրական եւ բնական գիտութեանց մէջ, ներկային մէջ երեւեցան Ցանդէ, Միլտոն եւ Կէօթէ, երբեակ անձնաւորութիւնք տարբեր լեզուաւ եւ ազդաւ այլ նման՝ բանաստեղծական բարձրը կարողութեամբ, Պաքոն, Տէքարթ եւ Ամբէր, վերանորոգիչք իմաստասիրութեան եւ քանակագիտութեան։ Նոցա մէջ իսկ Միլտոն եւ Կէօթէ՝ իրենց մասնաւոր յատկութեամբ կը դրաւեն բարձրագոյն ասիճանն ի մը-տի ունենալով այն դարն եւ պարագայքն, յորս նոքա ապրեցան։ Միլտոնի դասական գպրութեանց մէջ ունեցած հմտութիւնը տուած էր նմա իր երկրին մէջ մեծ համբաւ եւ պատիւ։ ոչ ոք կը հաւատարէր նմա Լաթինէրէն դրուածոց մէջ։ Այդ լեղուաւ հեղինակած տաղերը դասացին զայն առաջնակարգ դրագէտ դասուն մէջ։ Կառավարութեան կողմանէ կը կոչուէր քարտուղարութեան բարձր պաշտօնին։ Նա որ հմուտ էր Եւրոպիոյ հին և նոր լեզուաց՝ սկսեալ հին Բաբելոնացւոց երբայեցերէնէ և Եւբիլեսի յունարէնէ՝ կ'ստանար ապա աշխարհահռչակ անուն իր հրաշակերտովը։ Եւրոպական աշխարհի կարող և մեծ քննադատներէ ոմանք կը դասեն Դրախտ կորուսեալն։ Հոմերի Իլիականէն վեր։ Այս մասին՝ Մաքալէ դրած է իր պերճագոյն փորձերէն մին, փորձ՝ որ հրաւիրած է նորա վրայ դրագէտ աշխարհի ակնարկները։ Այսպէս ուրեմն մինչ Անդղիա կը փառաւորուի Միլտոնով՝ Դերմանիա կ'ընթանայ փառաց անիւներուն վրայ «Ֆաուստի հեղինակովը»։ Ոչինչ նուազ քան Միլտոն՝ կէօթէ կ'ինչնէ գիտութեանց և իմաստասիրութեան խորը, կը հանէ անտի և վեր դաղտնիքներ և կը սփռէ զանոնք համասարած՝ աշխարհի վրայ։ Սակայն Ֆաուստի երկրորդ մասն է որ կէօթէի անուն անմոռաց կացուցած է։ Ֆաուստի և կէօթէի միմնոյն անձերն են։ հիմնակին կեանքն է անդ պատկերացեալ՝ իր ջանից մէջ յաւէտ դէպ ի բարձրն։ Դաղափարք կ'ընդհարին։ Պղատոնի սկզբունքներն Բարակլէսի Մաչերէ՝ իրարու կը մղեն մարտ։ Այդ ամեն զանազանութեանց մէջ կայ ինչ անընդմեջութիւն՝ որ կը զարմացնէ ընթերցողն և կը զարհուրեցնէ։ Ոչ Պիւրի կ'ըսէ թէ՝ այդ տարբեր տարրերը կը միանան հանճարին մէջ դաղտնիքովը, այնպիսի իմն ներդաշակութեամբ որ նման դեղանշնչին եւ ծաժշտութեան կը յայտնակէ և յեռոյը թողու ընթերցողն անասիկ զմայլման մէջ։ Մեր նպատակէն դուրս լինելով գրել նիւթի մը վրայ որ արդէն քաջածանօթ է շատերու, միայն կ'ուզեինք ցուցնել թէ ո՞րքան դժուարին է գործել և գրել դարուն ոգւոյն դէմ։ բանաստեղծութեան տիտղոսին ներքեւ լոյս կը տեսնեն արդարեւ օրէ օր՝ նոր ի նոր՝ գրեանք։ սակայն ո՞րն թոցանէ կ'արդարացնէ լիովին քերթողի փառապանծ անունը։ Բազմաց աշխատութեան արդիւնքները կը դառապարտուին մնալու փոշիներու ներքեւ և գրադարաններու խորերը։ Ցաղիներու շարքերն և տարւոց թաւալումն կարող կը լինին հաղիւ թէ արտադրելու մի կամ երկու մտապոյց հարբաստ սիրելիներ։ Լիդբէ ըսած է, Տէմիրճիպաշիանի լեզուաւ, թէ «Բանաստեղծութեան զարդացումն հանելուչն է գիտութեան զարդացման»։ Այո՛, հանելուչն է սա իմաստով թէ արդի դարուս մէջ լաւագոյն կը քննադատեն և կը մեկնաբանեն Դանթի Աղդիանները, Հոմերի Իլիականն և Ոդիսականն։ Այս է սակայն բանաստեղծութիւնն։ Այլ է քննադատութիւն՝ որ կը պահանջէ հասուն իմացականութիւն, ինչ որ յատկանիշն է ներկային, այլ է քերթութիւն։ Դրական իմաստասէրը կ'ըմբռնէ այլ իւիք բանաստեղծութեան բարձր արհեստն։ արհեստ մը՝ որ բոլորովին ներհակ եւ անհամաձայն է Դրականութեան հետ։ զի բանաստեղծութեան սահմանն առաւել լինելով իսկական քան իրական, չը կրնար հաշտուիլ Օկիւսթ Քոնթի սկզբանց հետ։

Այս խորհրդածութեանց տուաւ առիթ բանաստեղծական տաղից հաւաքածոյի մը հրատարակութիւնն, որ վրայ պիտի ջանանք յայտնել մեր կարծիքն։ այլ սակայն հարկ կը դատենք նախ յաւելով մի քանի բան մեր աղդային բանաստեղծութեան մասին՝ յետ հակիրճ տեսութեան, յորում նեսանցինք ակնարկ մը բանաստեղծութեան արդի վիճակին և նորա ընդհանուր ոգւոյն վրայ։

Մ. Կ. ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ՄՈՒԽԱՊԻՐԱԹ ՎԷ ԸՍԹԸԼԼԱՀԱԹԻ ԹԻԱՌԻՆԻ

Correspondance et Terminologie commerciales

Վերադրեալ վերնագրով և Տաճկերէն ու Գաղղերէն լեզուով, Կայսերական առեւտրական Հաւատիէի վարժարանի նախկին ուսուցչէ Գրիգոր էֆ. Զօպոյի երկասիրութիւնն ի լոյս ընծայուեցաւ։ Ուրթածալ և հինգ հարիւր էջերէ բաղկացեալ սոյն գիրքը քսան հատուածի մէջ զանազան առեւտրական նամակագրի, պարտաւորագրութեանց՝ պարտաւորագիրներու՝ փոխանակագրոց և այլն օրինակներն ինչպէս նաև առեւտրական կարեւոր և ընտիր բառերուն, ասացուածոց բառարան մը կը պարունակէ։ Իր տեսակին մէջ մեկ հատիկ եղող վերոյիշեալ աշխատասիրութիւնն՝ որոյ թուրքերէն թարգմանութեան մէջ մեծ ճշդութիւն պահած է՝ ոչ միայն ուսանողաց սոյն երկու լեզուներն իրարու բաղդատելով լաւ և դիւրին կերպով սորվելու միջոց մ'է, այլ նաև գործածական նամակներու ընտրութեամբն վաճառականաց իրենց առեւտրական առնչութեանց մէջ մեծ դիւրութիւն կ'ընծայէ։ Այս կրկին տեսակետով կարի օգտակար եղող սոյն գիրքը կը գտնուի գլխաւոր գրավաճառաց քով։ 775 5—8

ՏՈՔԹՈՐ ՏԱՏՈՒՐ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՄԱՆՈՒԱԳԻՏ

ԱԿԱՆՋԻ, ԿՈԿՈՐԴԻ, ԲԵՐԱՆԻ ԵՒ ՔԹԻ

Հիւանդութեանց

Վկայեալ, փարիզի, Լոնտոնի և Վիէննայի նշանաւոր մանուագետ դասատուներէ։ ՓՈՐՁԱՌԻՒ Եւրոպիոյ երեւելի հիւանդանոցներու մէջ ունեցած աշխատասիրութեամբ։

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

Բերա —կէս օրէն մինչեւ ժամ 9ը, Պոլիս Մաքրէի մտ կրտսերի փողոց թիւ 9, իւր բնակարան։

Պոլիս —ժամ 9½ էն Պաշչի Դարու, Ալիքեան դեղարանն։

Երկուշաբթի, Բերա և հինգշաբթի Պոլիս՝ ազատաց ձրի։ 824

ԻԼԱՆ

ՕՐՄԱՆ ՎԷՄԼԻԱՏԻՆ ԻՏԱՐԵԻ ՈՒՄՈՒՄԻԷՍԻ

Առանց վիլայէթի ճէլիլէսի տախիլնտէ Գօզան սանճաղընտա Հաճի գազասընտա քեպլին Գօզան նամ մէթրուգ վէ մուսթէթալ պիր գրթա սիմի գուրչուն մասէնինին խարիթասը մուճիպլինճէ հուտուսը չարդէն Ֆուտուման տաղը Թէրէսինտէն պէտ իլէ Մաատն տաղը Թէրէսինէ վէ պու Թէրէսէն ճէնուպը չըմաչխաթը խաթիգամընը Քիրէճ տաղը Թէրէսինի գաթ խյէտիկի նօգթայա վասըլ օլուճան խաթթը միւնքէսիր վէ չըմլէն մէգքիւր նօգթատան պէտ իլէ Պուճաման տաղը գարուսը պէյնինտէ վագը խաթթը միւսթաքիմ վէ զարպէն մէգքիւր գարուման պէտ իլէ Պուճաման տաղը Թէրէսինտէ վագը խաթթը միւսթաքիմ վէ ճէնուպէն մէգքիւր Թէրէսէն պէտ իլէ մէպպէլի հուտուման օլան Ֆուտուման տաղը Թէրէսի պէյնինտէ վագը խաթթը միւսթաքիմ իլէ մահտուտ օլուպ 578 ճէրիպպ արազի տէրունինտէ իմալ օլուճանագ օլան մատէնի մէգքիւր 99 սէնէ միւտտէթի իհալէ օլուճագ վէ պէհէր ճէրիպպ արազի իչին պէր մուճիթի նիզամ 10 զրուշ րէսմի մուգարրէր իթա օլուճագ վէ իճապլընա կէօրէ մատէն նիզամնամէսինին 38ինճի մատէսի վէճճէլ պիր սէնէ միւզայիտէսի իճրա օլունուպ էն զիյատ րէսմ նիպպի վիրիր Թալիպնիճ իհալէ օլունճագ իւզրէ չիմտիկիք մատէնի մէգքիւր իւչ մահ միւտտէթէ մէգքի միւզայիտէյէ վագ իտիմիզ օլուզընան Թալիպ օլանլարըն միւթէպէր քէֆիլ վէ եա տէբոզիթօլարը իլէ պէրապէր Տէբասատէթտէ Մալիպէ նէգարէթի ճէլիլէսի տայիրէսինտէ Օրման վէ Մէհատին իտարէյի ումումիպէսինէ վէ մահալինտէ մէրքէզի վիլայէթէ միւրաճաաթ իսլէմէլերի իլան օլունուր։

5 Թըշրինի էվվէլ 305 727

ԳՈՐԾԱՐԱՆ Ի ՎԻԵՆՆԱ II Կլուբենգասսէ 22

Օ ԳՐՈՒԱՍԱՆ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ Ի ՎԻԵՆՆԱ II Կլուբենգասսէ 22

9½, Եւրքսէք Գալտբրում, Վոյվոտայի գիծաց, 94

Այժմ էրեր «Ամուլ կարելի է հագուստ գնել Օ Գրուասանէն։

Արանց և մանկանց համար ունեցած հագուստներուն ահագին մթերքը ձեռք հանելու համար, Օ Գրուասան վաճառատունը որոշած է վերստին զեղչել իր գներն, և այս զոհողութեանց ծայրագոյնն է։

	Ֆրանկ
Ռըտէնկոդ գոսթիւմ գծաւոր կամ ֆասոնէ, ամբողջ բուրդ,	50
Շըվիոդէ բառտրիս, մէջը մեռաքս, ամբողջ բուրդ, վայելուչ ձեւ	28
Ամբողջ ձեռք հագուստ, շըվիոդէ կամ գազմիրէ բրդեայ վերարկու	25
Պոնժուռ գոսդիւմ գծաւոր, գունաւոր կամ ֆասոնէ	45
Պոնժուռ գոսդիւմ դազմիր, լաւ կարուածք և կտրուածք	30
Ահագին մթերք բանալաններու, սկսեալ 8 Ֆրանքէն	
Տղայոց համար զգեստ, սկսեալ 7 Ֆրանքէն	(24)

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՈՆՍՈԼԻՏԻ ՊԱՐՏՔ

1881 Դեկտեմբեր 8|20 ի Կայսերական Իրատէով թողեալ հասոյթք

Ը. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ–ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1889

	ՀԱՍՈՅԹՔ	Զուտ հասոյթ գաւառ. վարչ. Ղրուշ		Ընդհ. տնօրէնութեան կողմէ վճարեալ ծախք Ղրուշ		ԶՈՒՏ ՀԱՍՈՅԹՔ Գաւառական եւ կեդրոնական վարչութեան Ղրուշ		Նախորդ ամիսներէն Օսմ. ոսկի		Կուսակ մինչև 1889 Սեպտեմ. 30 Օսմ. ոսկի	
Ընդհանուր մուտք	Ծխախոտ (յանձնեալ տրոց գանձումն) Աղ Դրոշմ Ոգելից ըմպելիք Զինարան Մետաքս	9,388,354	81	243,526	28	9,144,828	53	88,908	38	476,124	49	565,027	87
Միանգամայն	Հասոյթք Լեժիէն(*)	18,750,000	...	.....	...	18,750,000	...	187,500	...	375,000	...	562,500	...
Ընդհանուր հասոյթ	Հարկ Պուլկարիոյ փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդէն առնուելիք 100,000 Օսմ. լիրայով՝ մինչև ցարոյսն յիշեալ հարկին	303,897	56	.....	...	303,897	56	2,982	78	49,191	59	52,174	37
	Յաւելուած Կիպրոսի հասութից փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդին յաւելուածով, կամ Մաքստոն վրայ փոխանակագրեալ գոյանալիք 10,000 Օսմ. լիրայով	.....	...	.....	...	.....	...	.....	...	51,298	...	51,298	...
	Արևելեան Բուլգարիոյ տարեկան հարկէն	1,266,886	...	.....	...	1,266,886	...	12,668	86	76,013	16	88,682	02
	Թէմիրբէյի տուրք, Մաքստոնէն փոխանակագրով վճարելի	.....	...	.....	...	.....	...	.....	...	25,000	...	25,000	...
	Սերպիոյ, Գարատաղի, Պուլկարիոյ և Յունաստանի բաժին ինկած պարտք	.....	...	.....	...	.....	...	.....	...	.....	...	.....	...
	Գումար	29,709,138	37	243,526	28	29,465,612	09	292,055	02	1052,627	24	1344,682	26
Ընդհանուր հասոյթ	Պատրաստ գրամներէ առնուած շահ	.....	...	.....	...	.....	...	.....	...	.....	...	.....	...
	Լուսայարահ (ժէթօ) գրամոց փոխանակութեան վրայ	.....	...	.....	...	.....	...	.....	...	.....	...	.....	...
	Ընդհ. գումար	29,709,138	37	243,526	28	29,465,612	09	292,055	02	1052,027	24	1344,682	26

	Ղրուշ		Օսմ. ոսկի		Օսմ. ոսկի	
Ճարեալ գումարք Կայսերական Իրատէին 10 և երկու յօդուածներով նախատեսեալ արժէքներուն ի հաշիւ			295,000	...	.....	...
Բնակչութիւնի պարտուց տոկոսին համար Եւրոպա քաշուած և կ. Պոլիս վճարուած գումարք			830,061	49	.....	...
Օսմանեան Ընդհանուր Պարտուց Վարչական Խորհրդին ընդհանուր ծախք			14,366	81	.....	...
Օսմ. Կայսերական Պանքան դրուած ոսկեղրամ			92,027	88	.....	...
» » » » փոխանակելի դրամ	11,604	222	30	113,204	84	.....	...
Կ. դրոնական վարչութեան մնուցիկին մէջ ոսկեղրամ						.....	...
» » » » փոխանակելի դրամ	2,153	12		21	74	.....	...
						1344,682	26

Վաւերացեալ ճշդութիւնն ըստ տուփարաց

Ի Դիմաց Վարչական Խորհրդոյ

Նախագահ (Սդ.) Ժ. ՕՊԱՐԻ

Խորհրդական Պատուիրակ (Սդ.) ԲԻՐԻՆՍԻԿ

Կ. Պոլիս, 2/14 Հոկտեմբեր 1889 (Կ.Ֆ.)

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000 — "ՓԻՆԻՔՍ" — Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւելքան մի դար յառաջ, ոսոկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերերք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի զնասուց համար։ 31

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակն՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած զնասներն։

Հ. ՍԱՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս
Թիւ 12, Սանտալճը խան, Գալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ ... ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1888 » 4,817,262
Տարեկան հասոյթ » » » » 10,069,700

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Ծօռկիատիս խան. 36

ԳՌԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շրջենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՐ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Տէօրթունճիս օրտուի հիւմայուն իչուն Էրզինկեանատա թէօրիմ օլունմադիւգրե վէվգրի միւնադասայա գօնուլան ֆիրմի պլնտէն ֆիրմի պէշ պլն գրեէի ամթիդ գատար չատրպրք գալըն բամուդ պէգինին պէհէր ղրեէի ամթիդի օն ատզուզ գուրուչա օլարադ թալիպի էօհտէսինտէ օյուպ թարիխը իլանտէն իթիպարէն նիհայէթ պիր հաֆիթա խիմամնա գատար պէհէր կիւն միւնադասասը իճրա օլունճաղընտան իթասրնա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիկէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

3 Թշրին էվվէլ 1889 849
Նօ. 24 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՐ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Մուշտա պուլունան առաքիրի չահանէնին իտարէսի իչուն մէվգրի միւնադասայա վաղ օլունան էրզրզրն պուրաճա իթասրնա թալիպ օլանլարըն թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆիթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիկէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

4 Թշրին էվվէլ 1889 850
Նօ. 25 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՐ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Բէրլեբէ վէ Մօրիճիա վէ Բաֆիէ վէ Ֆարիչէ պուլունան վէ պուլունարրրաճադ օյան ասարիրի չահանէ հայվանմաը իտարէսի իչուն մէվգրի միւնադասայա վաղ օլունան չայիր վէ կիեահ վէ սամանրն պուրաճա իթասրնա թալիպ օլանլարըն թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆիթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիկէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

4 Թշրին էվվէլ 1889 851
Նօ. 26 2—3

Ատոնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒ

ՀԱՐՍՆԵԿԱՆ ԾՐԱԳԻՆՈՒՆՔ.

ԳԵՂԵՑԿԱՅՈՒՆՈՎ, ՄԵՐՍՆՈՎ ԳՈՅՆԸ, ՍԻՐՏ ԾՐԱԳԻՆՔԻՒ, ՍԻՐՏ ԹԷՐՈՎ։

Ընտանեան մը փորձը պիտի համոզէ ամէն Տիկին թէ որչափ գերազանց է այս ուրիշ ամէն հեղանիւթերէ և բաղմաթիւ փոշիներէ։ Լաւագոյն անգամ գործածելովն ալ, որ քանի մը վարկեանի գործ է, պիտի տեսնուի իսկոյն որ երեսը, վիզը, թեւերը և ձեռուընները պիտի առնուն անոյշ փափկութիւն մը և մարմարիոնի փայլ, հանդերձ շուշանի և վարդի գունով և բուրմամբ։ Սապոնի գրգռիչ յատկութիւնները կը հանդարտեցուցնէ։ Ընչետ կ'ընէ մորթի սեւուքը, երեսի և ձեռքի ցաները, արևայրուքը, և ուրիշ ամէն բրտութիւն և բծաւորութիւն։ Եւ այս ամէն բանով անկարելի կ'ընէ մատնուիլ թէ արհեստով գեղեցկացուածէ։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Soutnampton Row). Նոյնպէս Խարիզ ու Նիու Եորք։ Ոլորտաճառուի սափրիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգղիացի գեղագործներու քով։

Կը վաճառուի Թ. և Ն. Քանչիւբ եղբարց Բրիտանական գեղարանը, 433 Մեծ փողոց Բերա, Իզմէն Քարուանա, Գալաթիա, Եիւսէք Քաղաքամ 95 և 97. Քիւչիւքեան Կրպարց քով 77 Էմին Էօնիւ— , 31 Եէկի ճամի և 168 Մեծ փողոց Բերայի, և Դիզոնի քով Բերա Մեծ փողոց Թիւ 423։ 61

VÉRITABLE SOLUTION
D'ANTIPYRINE du Dr CLIN

Lauréat de la Faculté de Médecine de Paris. — Prix Montyon.

Le Meilleur Remède contre la Migraine.

La VÉRITABLE SOLUTION D'ANTIPYRINE DU Dr CLIN possède une action puissante pour calmer les douleurs dans les cas de : *Lumbagos, Torticolis, Névralgies, Sciatique, Menstruation difficile, Coliques violentes* et les *Accès de Goutte et de Rhumatismes.*

« L'Antipyrine peut être considérée scientifiquement comme le « médicament le plus puissant contre la douleur. »
(Académie des Sciences, Séance du 18 avril 1887.)

DOSE: Prendre chaque jour de 2 à 4 cuillerées de VÉRITABLE SOLUTION D'ANTIPYRINE DU Dr CLIN.

NOTA. — CAPSULES D'ANTIPYRINE DU Dr CLIN destinées aux personnes qui ne veulent pas prendre de Solution.

1243 MAISON CLIN & Cie, à PARIS, ET LES PHARMACIES.

ՆՈՒԹԻԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Խիստ յարմար է ներկելու համար կոշիկներն որք առաջին անգամէն կը փայլին, առանց խոզանակելու պէտք ունենալու։ Այս փայլն, որ նշանաւոր պայծառութիւն մ'ունի, ամբողջ շաբաթ մը կը տևէ։ Կոշիկներն անթափանցիկ կ'ընէ ջուրի և խոնաւութեան։ Տիղմ կամ ուրիշ աղտեղութիւններք դիւրաւ կը վերցուին թրջեան լաթով մը, առանց փոխելու ներկին փայլը կամ գոյնը։

Այս ներկը կը յարմարի արանց և կանանց ամէն տեսակ կոշիկներու։ Կպակի է գործածել զայն ներգրելու համար մանաւորապէս կաշեայ ամուրներու։

Գործածման եղանակ. Ներկելի առարկայն խնամով սրբել, այնպէս որ հին ներկին հետք չմնայ։ Ապա փայլուն հեղուկին բռել, կամ՝ սպանգի կտորով մը կամ՝ վրձնով։ Թրջուած մասերուն մանաւանդ ներկին չի ներեր։

Զգուշանալ կեղծերէն։

Ընդհանուր կեդրոնատեղին է ԷՍՄԱՒԼՆ ԳԱՐՈՒԱՆԱՆ, Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Աշվոտա, Պահչանոցին քով, կայսրան Գալաթիա-Շէյխի Թրամուէյիոյ, Թիւ 95 և 97, Գալաթիա։ 78

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Նոր գիւտ մ'է այս մաղերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամէն, առանց ուրիշ ոնա է նիթի գործածութեան կամ ուշացքի,

ՇԱԳԱՆԱԿԱՆԱԳՈՅՆԻ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՕԵՒԻ

Այս նոր ներկր բաղկացեալ է միայն երմանեներու և խոտերու նիւթէ։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյնի կամ թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկին օրապ գերազանց է նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ։ Իւր առատութիւնն մազերուն ամենէն բնական երևոյթը տալ և ամենէն ուշադիր գիտողն ի դերև հանելու կը կասեցնէ հերաց անկումը, գլուխը կը մաքրէ, թեփը կ'անհետացնէ և նոր ոյժ կուտայ մազային մորթին։ Ուշադրութեամբ կարդալ

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Սրուակը երերցնել գործածելէ առաջ և փոքր քանակութեամբ հեղուկէն դնել սկաւառակի մը մէջ, յետոյ բարակ պզտիկ ասորով մը կամ այդ հեղուկին մէջ թրջած բանկանդով մը թեթև կերպով մազերուն վրայ անցուցնել զայն, այնպէս որ ամբողջ մազերն թրջին։ Ապա գլուխը բաց պահել մինչև որ հեղուկը չոգիանայ։ Բոլոր մազերը մէկ չրլլալով, ոմանք մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մէկ անգամը բաւ է։ Եթէ մէկ երկու անգամէն աւելի գործածուի, գոյնն աւելի թուխ կ'ելլայ։ Ան գամմը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուածէ, զայն տարիներով պահելու համար կը բաւէ երեք չորս շաբաթն անգամ մը հեղուկէ գործածելը։ Նոյն եղանակը գործածելու է մորուքին և պէխերուն համար։ Պէտք կայ գլուխը լաւ գործողութենէն առաջ կամ ետքը։ Բնականաբար վերջէն ղէզքն և ձեռները լուալու է առ ի զգուշութիւն։

ԾԱՆՈԹ. Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործողութենէ ետք, գլուխը լուալու է քիչ մը ասրոլով, ապա գլխուն քսելու է այդ ներկին մէջ թրջուած սպունգ մը, և ուզուած ազդեցութիւն յառաջ կուգայ անմիջապէս։

ԿԵՂԾԵՐԷՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ

Մէկ կեդրոնատեղի ԷՍՄԱՒԼՆ ԳԱՐՈՒԱՆԱՆ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Աշվոտա, Պահչանոցին քով, կայսրան Գալաթիա-Շէյխի Թրամուէյիոյ, Թիւ 95 և 97, Գալաթիա։ 77

ՆՈՐՎԵԿԻՈՑ ԳԱՐԵԶՈՒՐ

Ֆրիանլանտական Բէյ Սալը կ. Պոլսոյ կը լիսային և բոլոր երկրաց ամէնէն գեղեցիկ յարմար ըմպելիքն է։ Այս գաւեղջուր չպարունակեր ոչ մէկ վտանգաւոր նիւթ և ամէնէն հռչակաւոր քիմիագէտներէն կը նկատուի գերազանց ախորժելի ամէն գաղտնիներէն։

Զարմանալի և երկարատև գործածութիւն մը էլեկտրական կոդով նիւթոց, ախորժակը բանայ և չատ նպաստաւոր ազդեցութիւն կ'ունենայ տկարացած կազմուածքներուն վրայ։ Այս գաւեղջուր կը յանձնարարուի նշանաւոր բժիշկներէ։

Դիմել ի Կեդրոնատեղին և Գործակալին
ԷՍՄԱՒԼՆ ԳԱՐՈՒԱՆԱ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
Պահչանոցին քով, կայսրան Գալաթիա-Շէյխի Թրամուէյից, Թիւ 95 եւ 97, Գալաթիա։ 76

HUILE DE FOIE DE MORUE
BRUNE-CLAIRE
DU Dr DE JONGH

ԱՍՊՈՏ ՊԵԼՃԻՈՑ ԼԼՈ ՕԼՏ ՊԱՏՈՒԱՆՆԵԱՆԻՆ, ԱՍՊԵՏ ՊԱՏՈՒՈՅ ԼԷԳԷՆԻՆ
ՍՊԱՑԻԱԼԻՈՑ Ռ. ՄՕՐԻՍ ԻՒ ԼԱԶԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՆԵԱՆԻՆ

Զուտ եւ բնական · դիւրաւ կը խմուի եւ կը մարսուի

Իւր տեսակին մէջ գոյն առ է որ կը բովանդակէ բոլոր բուսական կերակրները

Գերազանցապէս գեր ի վեր ուժգոյն կամ բաղադրեալ իւղերէն

Ընդհանրապէս յանձնարարեալ ամէնէն նշանաւոր բժիշկներէն

ԱՆՕՐԻՆԱԿ ԱԶԴՈՒՄՈՒԹԻՒՆ,

Ընդդէմ թոքախտի, կուրծքի և կոկորդի հիւանդութեանց

Ընդհանուր տկարութեան, մանկանց ճոզածութեան 442

Հիւծման, և բոլոր խոյլային հիւանդութեանց

Կը վաճառուի մթիպան արուեստներով որք գտնուին և ներքին պետական վրայ կը կրեն ՏՐ. ԺՕՆԳԻՆ և ԱՆՈՒԱ՝ ՀԱՐՑՈՒՆՏ եւ ԸՆԿ տարբերութիւն—Զգուշանալ կեղծերէն

Կեդրոնատեղի՝ ԱՆՍՍԱՐ, ՀԱՐՑՈՒՆՏ և ԸՆԿ., 210, Հայ Հոլպորտ, Լոնտոն.

Կը գտնուի ամէն երկրաց բոլոր լաւ դեղատանց մէջ

Ի Կ. Պոլիս մեծաքանակ կը վաճառուի ԴԵՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑՆ ՀԱՆՔՈՑԻՆ ԶՔԵՐՈՒ ԵՒ ՄԱՆԱՒՈՐ ԴԵՂԵՐՈՒՆ, Գալատա փողոց, 54, 56 և 58, Գալաթիա, Կ. Պոլիս։— Փոքրաքանակ կը վաճառուի դեղատանց մեծ մասին մէջ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒԶԻՒՔ—ԶԷՔՄԷՃԷ

Սկսեալ ի 3 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1889, մինչեւ ցնոր անորինաթիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒԶԻՒՔ—ԶԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄՈՑՈՑ

	6	8	10	52	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44
	Առաւօտ											Իրիկուն									
	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.
Կ. Պոլիս	6 30	7 —	7 30	7 58	8 30	9 —	9 30	10 —	10 30	11 30	12 ..	1 30	2 ..	2 30	3 ..	4 —	4 30	5 ..	5 30	6 —	6 30
Գալատա—գարու	6 9	7 9	7 39	8 8	8 39	9 9	9 39	10 9	10 39	11 39	12 13	1 39	2 8	2 39	3 9	4 9	4 39	5 9	5 39	6 9	6 39
Եէնի—գարու	6 43	7 13	7 43	..	8 43	9 13	9 43	10 13	10 43	11 43	12 17	1 43	2 13	2 43	3 13	4 13	4 43	5 13	5 43	6 13	6 43
Տաուշ փաշա	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Սամաթիա	6 49	7 19	7 48	..	8 49	9 18	9 49	10 19	10 49	11 48	12 22	1 49	2 17	2 49	3 18	4 19	4 49	5 19	5 49	6 19	6 49
Եէնի—գարու	6 54	7 23	8 1	22	8 54	9 21	9 53	10 23	10 53	11 54	12 25	1 54	2 20	2 53	3 22	4 24	4 54	5 23	5 55	6 25	6 55
Մարմարիւղ	7	9	7 34	8 12	39	9 6	..	10 4	10 34	11 6	12 6	—	..	2 6	..	3 4	3 36	4 34	5 6	5 34	6 8
Գալատա	7 18	..	8 21	52	9 15	..	..	..	..	11 15	12 16	—	..	2 15	..	..	3 45	..	5 15	..	6 26
Քիւչիւք Զէք.	..	..	..	9	3	..	..	..	..	..	12 24	—	..	..	..	..	..	..	..	6 34	..

ՔԻՒԶԻՒՔ—ԶԷՔՄԷՃԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄՈՑՈՑ

	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	51	43
	Առաւօտ											Իրիկուն									
	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.
Քիւչ. Էք Զէք.	..	6 5	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1 20	..	..	..	..	..	..	6 15	..	..
Գ. Մեէնանս	6 30	7 —	..	8 —	8 30	..	..	9 30	..	..	11 26	..	1 30	..	2 30	..	4 ..	..	5 30	..	6 27
Գալատա	40	7 17	40	8 11	8 40	..	9	9 40	10 10	10 40	1 37	..	1 40	..	2 40	3 10	4 10	4 40	5 40	6 10	6 42
Եէնի—գարու	6 52	7 27	51	8 23	8 52	9 26	9 54	10 24	10 53	11 51	1 25	1 53	2 23	2 54	3 21	4 23	4 53	5 54	6 24	7 —	7 16
Սամաթիա	6 56	7.6	..	8	26	8 56	9 29	9 58	10 28	10 56	11 55	1 28	1 57	2 28	2 58	3 26	4 27	4 57	5 58	6 28	..
Տաուշ փաշա	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Եէնի—գարու	7	2	32	..	8	32	9	2	9	34	10 4	10	34	11	2	12	1	1	34	2	8
Գուամ—գարու	7	8	38	7	59	8	38	9	8	9	38	10 8	10	38	11	7	12	8	1	38	2
Կ. Պոլիս	7	16	46	8	7	8	46	9	16	9	6	10 16	10	46	11	15	12	16	1	46	2

Գրոր ծրարներ անխարի կընդունուին ամեն կառախումբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք գոյնէն Մարմարիւղ կամ աւելի հեռի կայսրանաց մէջեւ բանող կառախումբոց մէջ մի ա կընդունուին. Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վագոններ. մինչ կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. վագոններ։ 196

ՍԻՍ
ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լէվէրթուլ և Մէնչեսթրոյի գիծ բանալ

ՁՕՖԻՆԱՒ

Անուանք	Թանց	Անուանք	Թանց
Քանադա	4200	Պէլճիքա	8000
Ֆէրոս	4000	Սպանիա	9000
Օսմանլի	4000	Նէրթիա	9000
Սէռոպրիս	3250	Բերա	800
Թիսա	3250	Լոդիս	800
Մակասար	3250	Զինտա	700
Մարիսթիս	3250	Սէուլ	

Մոդրալ շոգենաւը, նաւապետ Թոմաս, հոկտեմբեր 7|19 Լիվրուլն աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ծ. Վ. Վիթալ և Ընկ.
Ուիթոլ խան
ՇԼԵՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
276 31, Ճէյմս Սթրիթ, Լիվրուլ

ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսիլիայ և Թրէյլ գլխ կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաֆոսի ներթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Աբրիլ որ հոկտ. 16ին Մարսիլիայէն և հոկտ. 23ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մէրսէլի որ պիտի մեկնի հոկտ. 28ին։

Բարիզ Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեայ ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 300 ֆրանք
Բ. » 220 »

Նաւուղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմիլ առ գործակատարն
ԹԻՄՈԹԷ ԲԷՆՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Մաւէթ
Մոմչանէ փողոց, Թիւ 14
371